

Bureau voor Archeologie Rapport 664

Monseigneur van Leeuwenlaan, Hillegom, gemeente Hillegom: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 664. Monseigneur van Leeuwenlaan, Hillegom, gemeente Hillegom: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase

auteur: F. Roodenburg (junior archeoloog)

autorisatie: A. de Boer (KNA senior prospector)

datum: 13 juli 2018

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

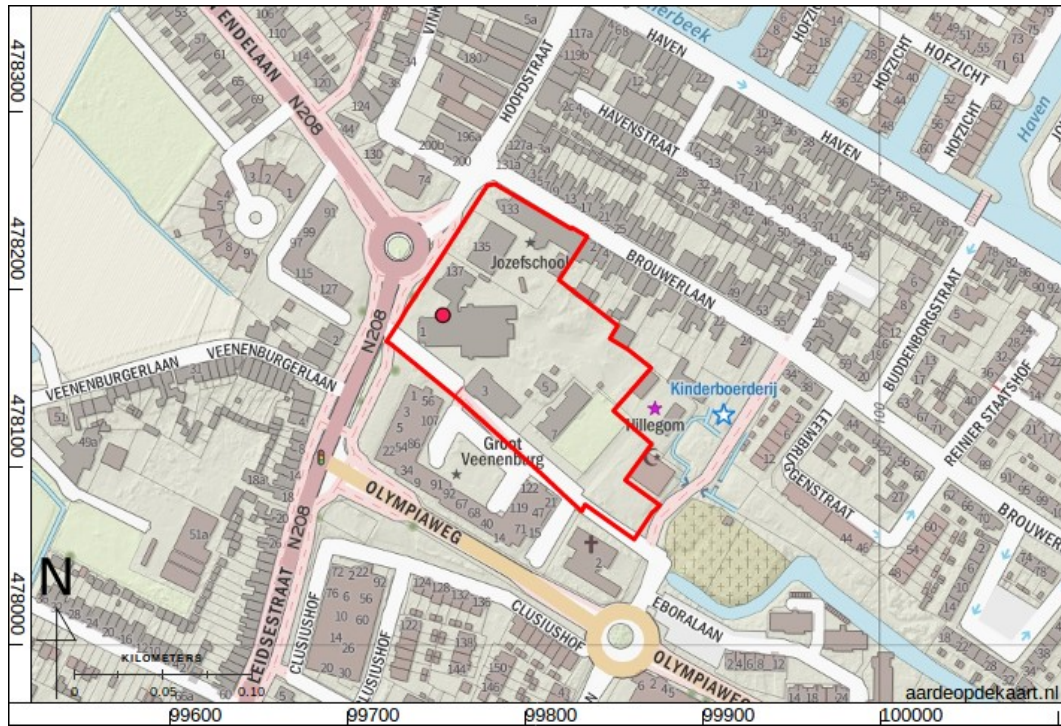

Administratieve gegevens

Projectnummer	2016121901
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Hillegom
Plaats	Hillegom
Toponiem	Monseigneur van Leeuwenlaan
Centrum locatie (m RD)	99.800; 478.160 (x; y)
Omvang plangebied	15.000 m ²
Kadastrale gegevens	Kadastrale gemeente Hillegom, sectie C, perceelnummers 2095, 2096, 3474, 3475 en 4322.
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4614362100 (ABU) 4616599100 (ABO)
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase
Opdrachtgever	I. Dias, Mees Ruimte & Milieu
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie, F. Roodenburg, A. de Boer.
Kaartblad	24H
(RO) kader onderzoek	Wijziging bestemmingsplan
Periode van uitvoering	Juni – juli 2018
Bevoegde overheid	Gemeente Hillegom
Deskundige namens bevoegde overheid	Erfgoed Leiden en Omstreken C. Brandenburg
Status goedkeuring bevoegde overheid	Onbekend
Beheerder en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en E-Depot Vondstdocumentatie: geen vondsten

---

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	8
1	Inleiding.....	10
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	10
2	Bureauonderzoek.....	12
	2.1 Methode.....	12
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	12
	2.3 Aardkunde.....	13
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	14
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	15
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	18
	2.7 Gespecificeerde verwachting.....	18
3	Booronderzoek.....	21
	3.1 Methode.....	21
	3.2 Resultaten.....	22
	3.3 Interpretatie.....	23
4	Waardstelling en Selectieadvies.....	25
5	Conclusie.....	26
6	Advies.....	28
7	Literatuur.....	29
	Figuren.....	32
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	61

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	4
Figuur 2: Te slopen en te behouden bebouwing.....	33
Figuur 3: Archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Hillegom Schute 2007. Het plangebied is donkerblauw omrand.....	34
Figuur 4: Concept ontwerptekening van het plangebied. Op de rood gemarkeerde plaatsen worden appartementen met half-verdiepte parkeerkelders gerealiseerd (S: Schoolplein, D/C: De Drempel / Crescendo). Op de blauw gemarkeerde plaatsen worden (gewone) parkeerplaatsen aangelegd. De gebouwen die met geel zijn omrand blijven behouden. Tussen de gebouwen wordt een park gerealiseerd.....	35
Figuur 5: Luchtfoto van het plangebied.....	36
Figuur 6: Foto van het plangebied in oostelijke richting vanaf de Monseigneur van Leeuwenlaan (Google Maps Street View, september 2015).....	36
Figuur 7: Foto van het plangebied vanaf de Hoofdstraat in oostelijke richting (Google Maps Street View, september 2017).....	37
Figuur 8: Foto van het plangebied vanaf de Monseigneur van Leeuwenlaan in noordwestelijke richting (Google Maps Street View, augustus 2010).....	37
Figuur 9: Algemene geologische ontwikkeling in de omgeving van het plangebied Vos en De Vries 2013.....	38
Figuur 10: Geologische kaart De Mulder 2003.....	39
Figuur 11: Geomorfologische kaart Alterra 2004.....	40
Figuur 12: Hoogte- en reliëfkaart van de omgeving van het plangebied Kadaster - PDOK 2014. Alle hoogtematen zijn weergegeven in meters NAP.....	41
Figuur 13: Hoogte- en reliëfkaart van het plangebied Kadaster - PDOK 2014. Alle hoogtematen zijn weergegeven in meters NAP.....	41
Figuur 14: Bodemkaart Alterra Wageningen UR 2012.....	42
Figuur 15: Kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Hillegom omstreeks 1615 Berckenrode en Balthasars 1615.....	42
Figuur 16: Kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland, Noordwijkerhout - Hillegom uit 1647 Douw en Brouckhuijsen 1647.....	43
Figuur 17: Kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Noordwijkerhout – Hillegom Janszoon, Pieterszoon, en Douw de Jonge 1687.....	44
Figuur 18: Kaart van concept-bedijkingen voor het Haarlemmermeer Breen 1715. Uitgebracht in 1715 maar vervaardigd door Daniel van Breen die leefde van 1594 tot 1664. De kaart is richting het westen georiënteerd waardoor het noorden rechts is.....	44
Figuur 19: Kadastraal minuutplan tussen 1811 en 1832 van de gemeente Hillegom, sectie C, blad 1 (“Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed”)MIN08072C01). De functies van de percelen kunnen worden achterhaald op de oorspronkelijke aanwijzende tafels van de gemeente Hillegom.....	45
Figuur 20: Bonnekaart uit 1878 (364-893 Hillegom), onderin aangevuld met de Bonnekaart van Lisse uit 1877 (383-983).....	46
Figuur 21: Bonnekaart uit 1907 (364-895 Hillegom).....	46
Figuur 22: Situatieschets uit 1918 met de geplande locatie van het Crescendo-gebouw/De Drempel (bij de rode C). Het noorden is linksboven (zie pijl). De kleuren zijn geïnverteerd en versterkt om de leesbaarheid te verbeteren..	47
Figuur 23: Bonnekaart uit 1929 (364-897 Hillegom).....	47
Figuur 24: Bouwjaren van gebouwen in en rond het plangebied Kadaster 2013.	48
Figuur 25: Luchtfoto van de RAF uit de Tweede Wereldoorlog (RAF 1940-1945).	

Flight 099, Run 13, Photo 4242, Date: 1944-11-30, sortie R4/1360, WUR library ID: 319115. De kleurbalans van de foto is aangepast om de leesbaarheid te verbeteren. Het plangebied is bij benadering ingetekend.	49
Figuur 26: Topografische kaart van Hillegom uit 1949. Aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1951.....	49
Figuur 27: Topografische kaart van Hillegom uit 1960, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1961.....	50
Figuur 28: Topografische kaart van Hillegom uit 1969, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1969.....	50
Figuur 29: Topografische kaart van Hillegom uit 1988. Aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1988.....	51
Figuur 30: Topografische kaart van Hillegom uit 1993, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1993.....	51
Figuur 31: ARCHIS overzichtskaart Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017. Archeologische onderzoeksmeldingen zijn weergegeven in blauw, archeologische waarnemingen zijn weergegeven in geel. Het plangebied is zwart omrand.....	52
Figuur 32: Detail van boorpuntenkaart van de Archeologische Effectrapportage voor het Bestemmingsplan Havenkwartier in Hillegom Ras 2001. Ten westen van de rode lijn ligt de strandwal/Oude Duinen, ten oosten van de rode lijn ligt de voormalige strandvlakte. Het plangebied is blauw omrand.	53
Figuur 33: Beschrijvingen van boorprofielen van fig. 32.....	54
Figuur 34: Booronderzoek en aanbevelingen Sprangers en Kloosterman 2011.	55
Figuur 35: Doorsnede van de gymzaal bij de Sint Jozefschool (tekeningen verstrekt door opdrachtgever). De onderzijde van de fundering ligt op 200 cm -mv.....	56
Figuur 36: Detail van een doorsnede van het Crescendo-gebouw/De Drempel uit 1918. De onderzijde van de fundering ligt op 60 cm -mv.....	56
Figuur 37: KLIC-melding aan de Monseigneur van Leeuwenlaan.....	57
Figuur 38: Boorpuntenkaart van het noordelijk deel van het plangebied. De grens van het plangebied is blauw omrand. De plaatsen waar bodemverstoringen plaats zullen vinden is grijs omrand.....	58
Figuur 39: Boorpuntenkaart van het noordelijk deel van het plangebied. De grens van het plangebied is blauw omrand. De plaatsen waar bodemverstoringen plaats zullen vinden is grijs omrand.....	58
Figuur 40: Schematische weergave van de boorprofielen. Boring 7 is gezet op de locatie van een beoogde parkeerplaats ten westen van de Sint-Jozefschool. Boringen 3, 4 en 5 zijn gezet op het schoolplein van de Sint-Jozefschool. Boringen 1, 2 en 6 zijn gezet bij het Crescendo-gebouw / De Drempel.....	58
Figuur 41: Kadastrale minuutkaart met de locaties van boorpunten.....	59
Figuur 42: Advieskaart. Voor het rood gemarkeerde deel wordt proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Het groen gemarkeerde deel kan worden vrijgegeven voor de beoogde ontwikkelingen. In de rest van het plangebied adviseren we de bestaande archeologische beleidsregels van te behouden.....	60

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	14
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 200 m van het plangebied.....	18

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Monseigneur van Leeuwenlaan te Hillegom.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

Het plangebied zal worden herontwikkeld waarbij sloop- en bouwwerkzaamheden zullen plaatsvinden. Op twee locaties worden half-verdiepte parkeerkelders aangelegd waarbij de bodem tot 2 m -mv zal worden vergraven. Daarnaast worden normale parkeerplaatsen aangelegd langs de Monseigneur van Leeuwenlaan en Hoofdstraat. Bij de aanleg van park in de rest van het plangebied zullen geen noemenswaardige bodemverstoringen plaatsvinden.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de overgang ligt van een strandwal naar een strandvlakte. Op de strandwal hebben zich de Oude Duinen ontwikkeld, op de strandvlakte is Hollandveen ontstaan. De top van de Oude Duinen is afgegraven. Hier zijn naar verwachting geen resten ouder dan de Romeinse tijd aanwezig. Het veen is geëxploiteerd als landbouwgrond en mogelijk afgedekt door een toemaakdek. In de top van het veen kunnen resten aanwezig uit het Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen. Op basis van historisch kaartmateriaal is waarschijnlijk bebouwing in het plangebied geweest aan het begin van de Nieuwe Tijd. Aan het begin van de 19^e eeuw staan twee huizen of boerderijen in het plangebied en is de rest van het gebied in gebruik als bouwland, weiland, tuinderij en boomgaard. De huidige bebouwing stamt uit het begin van de 20^e eeuw.

In het plangebied zijn zeven boringen gezet tot 300 cm -mv verdeeld over drie locaties waar bodemingrepen plaats zullen vinden die eventueel aanwezige archeologische resten bedreigen. Hieruit blijkt dat het bodemprofiel bestaat uit duinafzettingen, op de flanken bedekt met veen en mogelijk een toemaakdek. In de top van de duinen is minimaal tot 80 cm -mv geroerd. De top van het veen ligt tussen 130 en 150 cm -mv, hierin kunnen resten uit het Neolithicum en de Bronstijd aanwezig zijn. Aan de onderzijde van het veen, op 260 cm -mv, ligt een geleidelijke overgang naar duinzand. Hierin kunnen resten uit het Neolithicum aanwezig zijn.

De natuurlijke afzettingen zijn afgedekt door een antropogeen pakket. Dit is waarschijnlijk ontstaan door landbouwwerkzaamheden en bouw- en sloopactiviteiten. Het pakket bestaat uit geroerde grond met antropogene bijmengingen als baksteen-, glas- en aardewerkfragmenten. Het aangetroffen aardewerk is klein (<1 cm), verweerd en stamt uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. De top van het bodemprofiel is tussen 25 en 90 cm -mv recent geroerd.

Vanaf het maaiveld kunnen resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aanwezig zijn.

Bureau voor Archeologie adviseert de locaties van het schoolplein en het Crescendo-gebouw / De Drempel te onderzoeken door middel van een proefsleuvenonderzoek. Als het aanleggen van proefsleuven om praktische redenen niet mogelijk is, wordt aanbevolen het onderzoek uit te voeren als archeologische begeleiding van de civiele werkzaamheden.

Ter plaatse van de gymzaal van de Sint Jozefschool en de beoogde locaties van de parkeerplaatsen kan het plangebied worden vrijgegeven voor de beoogde ontwikkeling. Aanbevolen wordt om in het plandeel waarvoor geen vervolgonderzoek of vrijgave is geadviseerd de bestaande archeologische beleidsregels te handhaven.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat op plaatsen en dieptes waar geen archeologische resten worden verwacht deze toch worden aangetroffen. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2015. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Hillegom.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd voor sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Monseigneur van Leeuwenlaan te Hillegom.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van wijziging van het bestemmingsplan.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid (fig. 3). Het westelijke deel van het plangebied heeft de dubbelbestemming Waarde Archeologie 1. Het oostelijke deel van het plangebied heeft dubbelbestemming Waarde Archeologie 8. Bij Waarde Archeologie 1 moet archeologisch onderzoek worden uitgevoerd wanneer bodemingrepen dieper reiken dan 30 cm -mv en een oppervlak hebben van meer dan 100 m². Bij Waarde Archeologie 8 moet onderzoek worden uitgevoerd wanneer bodemingrepen dieper reiken dan 30 cm -mv en een oppervlak hebben van meer dan 1.000 m².¹

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 15.000 m², zie fig. 4. Bij aanleg van half verdiepte parkeerplaatsen wordt de bodem tot twee meter beneden maaiveld vergraven. Hiermee worden de vrijstellingscriteria overschreden en geldt de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 300 m om de ontwikkeling heen.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,² in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.0) en de richtlijnen van de provincie Zuid-Holland.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en betreft de verkennende en karterende fase. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en sporen.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

1. Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?
2. Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?
3. Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang

¹ Schute 2007

² <http://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

van de verstoring?

4. Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
5. Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
  - a) Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?
  - b) Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.0, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leidden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd. De stichting Vrienden van Oud Hillegom is gecontacteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Hillegom in de plaats Hillegom. De locatie ligt tussen de Monseigneur van Leeuwenlaan en de Brouwerlaan.

Het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Hillegom (fig. 5). Ongeveer 3750 m² (25%) van het plangebied is bebouwd. In het noorden van het plangebied staat de R.K. Sint Jozefschool. In het westen staat de Sint Jozefkerk met aansluitend het parochiecentrum (fig. 6 tot en met 8). De bebouwing in het zuiden van het plangebied bestaat uit het Theresiahuis en “De Drempel” (ook het Crescendo-gebouw genoemd). Het plangebied wordt begrensd aan het zuiden door de Monseigneur van Leeuwenlaan en in het noorden door de Brouwerlaan. De westzijde van het plangebied wordt begrensd door de rotonde die de Leidsestraat en de Hoofdstraat verbindt. De oostzijde van het plangebied wordt begrensd door de afscheidingen van de naastgelegen percelen.

Het plangebied is ongeveer 180 m lang en 110 m breed en heeft een omvang van ongeveer 15.000 m².

De beoogde ingreep bestaat uit de gedeeltelijke sloop van de bebouwing (fig. 2). De sloop omvat de gymzaal en twee aanbouwen van de Sint Jozefschool, een aanbouw van de Sint Jozefkerk, en De Drempel. De rest van de gebouwen wordt verbouwd tot appartementen (fig. 4). Op de locatie van De Drempel en achter de Sint Jozefschool worden appartementen gebouwd met half verdiepte parkeerplaatsen. Hierbij wordt de bodem tot twee meter beneden maaiveld ontgraven. Op verschillende plaatsen langs de rand van het plangebied worden nieuwe parkeerplaatsen aangelegd. De rest van het plangebied wordt als park in gebruik genomen.

3 SIKB 2016

4 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Duinen en strandwallen'.⁵

Aan het einde van de laatste IJstijd (het Weichselien, ca. 116.000 tot 10.000 jaar geleden) ligt het plangebied in een dekzandlandschap vergelijkbaar met dat van Oost Nederland. Vanaf het begin van het Holoceen wordt het klimaat warmer en natter. Door een stijgende zeespiegel ontstaat op deze locatie een intergetijdengebied van wadden en slikken (fig. 9). Door het samenspel van stromingen en wind ontstaat tegen 3.850 v. Chr. een strandwal. De wal beschermt het achterliggende gebied tegen de invloed van de zee waardoor veengroei kan ontstaan. De strandwal breidt zich uit in de richting van de zee en door de wind ontstaan duinen. Het plangebied ligt op de grens van de duinen en het veenlandschap. De zeeafzettingen worden gerekend tot de Formatie van Naaldwijk, waarbij de strand- en duinafzettingen tot het Laagpakket van Zandvoort worden gerekend en de zeekleiafzettingen tot het Laagpakket van Wormer. Het veen wordt gerekend tot de Formatie van Nieuwkoop, ook wel Hollandveen genoemd (fig. 10).⁶

Het plangebied ligt op de geomorfologische kaart in bebouwd gebied op ongeveer 100 meter van afgegraven en geëgaliseerde duinen en strandwallen (fig. 11). Het plangebied ligt in het verlengde van een strandwalrest-dijk. Dit is een landvorm die achter is gebleven na afgraving van een strandwal, waarbij alleen een smalle strook land om praktische redenen is bewaard.⁷ Meestal omdat bewoning of infrastructuur op deze strook ligt. Ten oosten van de bebouwing ligt een vlakte van getij-afzettingen.

De bewoningskernen en wegen liggen hoger in het landschap (fig. 12). Waarschijnlijk doordat de naastgelegen oppervlakken zijn afgegraven. De bewoningskern van Hillegom ligt op circa één tot twee meter NAP. Buiten de bewoningskern ligt de oppervlakte rond de 0 tot -1 meter NAP. De vlakte van getij-afzettingen buiten de dijk ten oosten van Hillegom ligt op -5 meter NAP. Het plangebied ligt tussen -0,4 en 0,6 meter NAP (fig. 13). Het grootste deel van het plangebied ligt tussen 0,1 en 0,6 m NAP en loopt op in noordwestelijke richting. In het oosten daalt het plangebied op sommige plekken scherp naar -0,4 m NAP.

Het plangebied is op de legenda van de bodemkaart als 'bebouwd' aangegeven (fig. 14). Mogelijk zijn in onbebouwde delen van het plangebied kalkhoudende enkeerdgronden van matig fijn zand aanwezig. In de regel hebben deze gronden een humeuze laag van meer dan 50 cm dik. Bij deze gronden zijn ook zanderijgronden gerekend die zij gebruikt voor bollenteelt. De bollencultuur komt op in de tweede helft van de 16^e eeuw. Voor bollenteelt is een homogene, liefst kalkrijke, zandgrond vereist met een grondwaterstand van circa 55 cm -mv. Voornamelijk tussen 1875 en 1925 zijn veel duinen en strandwallen afgegraven om geschikte gronden te creëren. Ook is veen van de strandvlakte verwijderd om het ondergelegen zand geschikt te maken voor bollenteelt. Met diepdelven met bronbemaling en door omspuiten kon tot 275 cm -mv diepte worden gegraven. Na de 1945 kan met bronbemaling machinaal vier tot vijf meter diep worden gedolven. De grondwatertrap kan niet worden bepaald, deze is vaak variabel in bebouwde gebieden.⁸

5 Rensink e.a. 2015

6 De Mulder 2003

7 Maas e.a. 2017

8 Vos e.a. 1992

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (fig. 10)	Geologische Overzichtskaart 1 : 250 000: ⁹ <ul style="list-style-type: none"> • Ni2: Hollandveen Laagpakket op Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer; veen op zeeklei en -zand. • Na1: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort; duin- en strandzand.
Bodemkunde (fig. 14)	Bebouwing (bebouwd)
Geomorfologie (fig. 11)	Bebouwing (Beb)
AHN (fig. 12 en 13)	Het plangebied ligt tussen -0,4 en 0,6 m NAP

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

In het intergetijdengebied van circa 9.000 tot 3.850 v. Chr. is bewoning mogelijk op kreekruggen. Door het overstromingsgevaar is het echter onwaarschijnlijk dat het plangebied is bewoond. De strandwallen die omstreeks 3.850 v. Chr. (Midden Neolithicum) ontstaan, zijn echter een geschikte, droge, bewoningslocatie. Bewoning uit het Neolithicum en Bronstijd is schaars vergeleken met die uit de Late IJzertijd en Romeinse tijd. Het duingebied is in alle perioden vrijwel continu bewoond geweest. Het veengebied kan worden gebruikt voor landbouw indien het ontwaterd wordt. Hierdoor klinkt de bodem echter in waardoor het kwetsbaar wordt voor overstroming. Eventuele bewoning in het veengebied is mogelijk op hogere delen van het landschap of op terpen. Vaak wordt echter de voorkeur gegeven aan de nabijgelegen strandwal en duinen omdat deze hoger liggen en niet kunstmatig hoeven worden opgehoogd.¹⁰

Het dorp Hillegom is in de Vroege Middeleeuwen ontstaan, mogelijk vóór 1120 n. Chr.¹¹ In historische bronnen wordt het dorp voor het eerst genoemd in 1248 als *Hyllingen*. Het komt in andere documenten voor onder de namen Hillinghem (1259), Hilleghem (1278), Hillighem (in 1259 en 1345), Hilleghim (van 1351 tot 1356) en vanaf 1573 als Hillegom. Het deel '-ghem' of '-gom' is een vorm afgeleid van 'heem' als in 'woonplaats' of 'woning'. 'Hilling' is een afleiding van de persoonsnaam *Hillo*, met als betekenis 'van de lieden van Hillo'.¹²

Door de ligging zijn zowel droge zandgronden als natte veengronden beschikbaar voor het dorp. De bestaansmiddelen van het dorp omvatten akkerbouw, veeteelt, groente- en fruitteelt. In de 15^e en 16^e eeuw neemt het dorp sterk in grootte af door mislukte oogsten, pest, oorlog en toenemende wateroverlast door inklinking van het veen. In de 17^e eeuw vinden afzandingen plaats om het duinenlandschap meer geschikt te maken voor landbouw. In deze periode worden ook veel buitenplaatsen in het gebied gebouwd door welgestelde stedelingen. Veel buitenplaatsen worden rond het jaartal 1800 afgebroken.¹³

Op een kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland uit 1615 zijn meerdere huizen langs de weg bij Hillegom aangegeven (fig. 15). Het is echter niet duidelijk of dit buitenplaatsen of boerderijen zijn. Eén van de huizen staat mogelijk in het oosten van plangebied. Het huis ligt op korte afstand van een noord-zuid georiënteerde weg, waarschijnlijk een voorloper van de Hoofdstraat die de

9 De Mulder 2003

10 Vos e.a. 1992

11 Erfgoedhuis Zuid-Holland 2018

12 Van der Sijs 2010

13 Schute 2007

westzijde van het plangebied begrenst. Het bij het plangebied beschreven *Beeck Huel* verwijst naar een duiker (beekheul) in de Hillegomse Beek.

Op een kaart uit 1647 staan meerdere gebouwen aan de oostzijde van de voorloper van de Hoofdstraat afgebeeld (fig. 16). Deze lijken tegen 1687 te zijn verdwenen maar op de locatie zijn op een kaart uit 1715 weer gebouwen afgebeeld (fig. 17 en 18).

Het kadastrale minuutplan tussen 1811 en 1832 geeft een gedetailleerd beeld van het landgebruik in het plangebied (fig. 19). Er staan twee huizen met erven in het plangebied, verder is het in gebruik als bouwland, tuin, weiland en boomgaard. De percelen zijn in bezit van tuinders, het meest zuidoostelijke weiland is in bezit van een landbouwer. De tuinen zullen daarom waarschijnlijk voor de teelt van groenten en fruit zijn gebruikt, en niet als siertuin.

Op de Bonnekaarten tussen 1878 en 1929 zijn het noorden en zuidoosten van het plangebied in totaal vier gebouwen afgebeeld (fig. 20 tot en met 23). De noordelijke gebouwen hebben ieder een eigen perceel en de gehele zuidwestelijke helft is één perceel. Een van de hoeves in of vlak naast het plangebied wordt "Rozendaal" genoemd.

Aan het begin van de 20e eeuw wordt alle bebouwing vervangen door een uitbreiding van Hillegom met de Sint Jozefkerk, de Jozefschool, een woonhuis voor de pastoor en kapelaan en het Theresiahuis (fig. 24). Voor de bouw was het gebied in gebruik door bloemisterij Bloemswaard. Een luchtfoto van de RAF toont de situatie van het plangebied in 1944 (fig. 25). In 1949 is plangebied grotendeels bebouwd behalve het noordoosten en een hoek in het zuidoosten (fig. 26). Tegen 1960 is het gehele zuidoosten bebouwd (fig. 27). De bebouwing in het zuidoosten breidt uit in 1969 (fig. 28). Tegen 1988 wordt het gebouw uit 1949 in het zuidoosten gesloopt, het meest oostelijke gebouw blijft in ieder geval tot 1993 bestaan (fig. 29 en 30).

Momenteel is het zuidoosten van het plangebied onbebouwd (zie par. 2.2). De kerk is in 1950 uitgebreid met twee aanbouwen aan weerszijden. De kerk is sinds 2005 gesloten, de bijgebouwen en Sint Jozefschool zijn nog in gebruik.¹⁴

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische waarnemingen en onderzoeksmeldingen staan weergegeven in fig. 31 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

In het plangebied liggen geen archeologische waarnemingen. Het plangebied is eerder archeologisch onderzocht door middel van een bureau- en booronderzoek als onderdeel van een effectrapportage (onderzoeksmelding 2.031.717.100). Hierbij zijn zes boringen in het plangebied gezet (fig. 32 en 33). Er kon een tweedeling in het plangebied worden gemaakt tussen de landschapsvorm strandwal en Oude Duinen in het westen en de strandvlakte in het oosten. In het westelijk deel is de top van de Oude Duinen afgegraven. Van het resterende deel is de bodem van 80 tot 150 cm -mv verstoord. Er kon geen onderscheid worden gemaakt tussen afzettingen van de strandwal en afzettingen van de Oude Duinen. Het oostelijk deel van het gebied heeft een toemaakdek van 30 tot 110 cm dik. Onder het toemaakdek ligt Hollandveen op een strandvlakte. In de top van het Hollandveen kunnen archeologische resten bewaard zijn gebleven. Op

¹⁴ <http://behouddejozefkerk.nl/geschiedenis>

basis van dit onderzoek wordt aanbevolen bodemingrepen tot 50 cm -mv te vermijden.

Aan de westrand van het plangebied, bij de rotonde die de Hoofdstraat, Leidsestraat en Van Endelaan verbindt, is bij een booronderzoek een donker-bruin-grijs en bruin-grijs gekleurde laag met puinfragmenten aangetroffen (onderzoeksmelding 2.348.144.100 en fig. 34). Deze laag wordt door de onderzoekers geïnterpreteerd als een menglaag of een cultuurlaag. De laag ligt op een diepte van 75 cm -mv. Mogelijk is de laag en het puin gerelateerd aan de historische kern van Hillegom. De locatie ligt op duin- en strandwalafzettingen. Op basis van de resultaten van het booronderzoek is een begeleiding uitgevoerd (waarneming 1.101.208). Hierbij zijn resten van Villa Margaretha uit het midden van de 19^e eeuw aangetroffen. Dit gebouw is in 1960 gesloopt.

Ten noorden van het plangebied, aan de overzijde van “De Haven”, de vroegere Hillegommerbeek, ligt het Hof van Hillegom (waarneming 1.097.190). Dit is een gemeentelijk monument en er kunnen resten aanwezig zijn van een middeleeuws verdedigingswerk.

De Stichting Vrienden van Oud Hillegom is gecontacteerd, zij hebben echter (nog) niet gereageerd.

De Sint Jozefkerk is een gemeentelijk monument.

In het plangebied zijn geen bekende militaire erfgoedwaarden aanwezig.¹⁵

Bron	Omschrijving
Archeologische terreinen	geen
Waarnemingen	<p>1.097.190: Hillegom, Het Hof van Hillegom</p> <p>Terrein van het voormalige Hof van Hillegom uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Op basis van een bureau- en inventariserend veldonderzoek zijn een gedempte gracht, funderingsresten (onder andere van een tuinmanswoning), oppervlaktevondsten, en een sloot- of greppelvulling. Bij nader onderzoek kunnen verdere sporen en een ophogingslaag met resten uit de Middeleeuwen worden aangetroffen. Onder de ophogingslaag, in de top van het intacte duin- en strandwalzand, kunnen resten aanwezig zijn van de periode Laat-Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen.</p> <p>1.101.208: Hillegom, van den Endelaan/Hoofdstraat t.h.v. Margarethaflat</p> <p>Zie onderzoeksmelding 2.380.803.100.</p>
Onderzoeksmeldingen	<p>2.031.717.100: Hillegom, Havenkwartier, Effectrapportage, bureau- en booronderzoek</p> <p>Het westelijk deel van het plangebied ligt op een strandwal. Deze is omstreeks 3.600 v. Chr. ontstaan. Op de strandwal liggen de Oude Duinen van enkele meters tot negen meter dik. Binnen de gemeente Hillegom zijn op de strandwal en Oude Duinen bij afzandingen verschillende vondsten gedaan uit het Neolithicum tot en met de Late IJzertijd. In het oostelijke deel van het plangebied zijn kleige kwelderafzettingen ontstaan. Hierop is later veengroei ontstaan. In het veen komen zandlagen voor door verstuuving van duinzand. Hillegom is waarschijnlijk vóór het jaar 1.000 in de Vroege Middeleeuwen ontstaan. Het dorp ontwikkelt zich op de grens van duingronden en strandvlakte. Het Hof van Hillegom wordt voor het eerst in historische bronnen vermeld in 1356, maar is waarschijnlijk ouder. Door afzandingen uit de 17^e eeuw is de natuurlijke structuur van het strandwallen- en Oude Duinenlandschap verdwenen, bestaande uit heuvels, valleien en bossen. Vanaf de 17^e eeuw worden buitenplaatsen en tuinen aangelegd</p>

¹⁵ “Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)”; RCE 2017

Bron	Omschrijving
	<p>die eind 19^e en begin 20^e eeuw worden gesloopt ten behoeve van ontginning.</p> <p>Het Bestemmingsplan Havenkwartier is door middel van boringen onderzocht. Zandafzettingen van de strandwal en Oude Duinen bevinden zich in het westen van het plangebied. Er kon geen stratigrafisch onderscheid gemaakt worden tussen deze landschapsvormen. Het betreft fijn tot matig fijn zand met soms schelpresten en humeuze zandbandjes. Het bodemprofiel is tussen 0,8 en 1,5 m -mv verstoord door ontginningsactiviteiten vanaf de Late Middeleeuwen. Hierbij is zand afgegraven voor de bollenteelt waardoor in de top van de Oude Duinen geen archeologische meer worden verwacht. Eventuele archeologische resten uit de prehistorie op de overgang tussen Oude Duinen en strandwal zijn bereikbaar voor onderzoek, maar ook kwetsbaar omdat ze dicht onder de oppervlakte liggen. Er kunnen daarnaast buitenplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aanwezig zijn. In het oosten ligt een strandvlakte waarop Hollandveen is gevormd. Het veen is afgedekt door een opgebracht toemaakdek van potstalbemesting. Het dek varieert in dikte van 0,3 tot 1,1 meter en bevat indicatoren uit de Nieuwe Tijd. Het dek is afgedekt door een heterogeen, (sub-)recent opgebracht zandpakket. Archeologische resten uit de prehistorie tot en met de Middeleeuwen kunnen goed zijn geconserveerd onder het toemaakdek.</p> <p>Voor beide zones wordt aanbevolen voorafgaand aan bodemingrepen dieper dan 0,5 m -mv archeologisch onderzoek uit te voeren. In het westelijk plangebied kunnen resten vanaf 3.600 v. Chr. tot het ontstaan van de Oude Duinen aanwezig zijn. In het oostelijk deel van het plangebied kunnen resten uit de prehistorie, Romeinse tijd en Middeleeuwen aanwezig zijn.¹⁶</p> <p>2.034.788.100: Hillegom, Vinkebuurt, booronderzoek Geen digitaal document beschikbaar.¹⁷</p> <p>2.117.115.100: Hillegom, Buddenborgstraat, booronderzoek Geen digitaal document beschikbaar.¹⁸</p> <p>2.118.558.100: Hillegom, De Triangel, booronderzoek In de bodem is in alle boringen een verstoord profiel aangetroffen van humeus zand. Het is tussen 50 en 110 cm dik. Het pakket is ontstaan door gebruik van het gebied als bos en plantenkwekerij. In het zand zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor bodemvorming. De natuurlijke ondergrond bestaat uit strandwalzand/Oude Duinenzand. Er worden geen archeologische vindplaatsen verwacht. Er wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.¹⁹</p> <p>2.129.841.100: Hillegom, Centrum Hillegom, booronderzoek Onderzoek ten behoeve van het opstellen van een vindplaats en verwachtingskaart met bijbehorende beleidsnota, raai 8.</p> <p>2.253.788.100: Hillegom, St. Jozefpark, bureau- en booronderzoek De onderzoekslocatie ligt op de overgang van een strandwal naar een ontgonnen veenvlakte. De archeologische resten zijn vooral te verwachten aan de top van de strandwalafzettingen onder het veen, en zullen voornamelijk bestaan uit aardewerk, vuursteen en mogelijk metaal. De gronden op de strandwallen zijn tot maximaal 90 cm -mv verstoord door bollenteelt.</p> <p>Uit het booronderzoek bleek dat de top van de bodem bestaat uit een grotendeels vergraven pakket humusrijk zand dat van 60 tot 170 cm -mv reikt. Het pakket is waarschijnlijk ontstaan door grondverbetering. Onder dit pakket ligt Hollandveen tot dieptes van 240 tot 300 cm -mv. Het veen ligt op sterk gelaagde getij-afzettingen van het Laagpakket van Wormer. Strandwalafzettingen en archeologische indicatoren zijn afwezig. De</p>

16 Ras 2001

17 Oude Rengerink 1999

18 Moerman en Wilbers 2006

19 Kruidhof 2006

Bron	Omschrijving
	<p>onderzoekslocatie ligt waarschijnlijk op een ontgonnen veenvlakte en heeft daarom een lage trefkans op archeologische resten. Er wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.²⁰</p> <p>2.348.144.100: Hillegom, N208 te Hillegom, bureau- en booronderzoek</p> <p>Het omgezette en/of verstoorde pakket in de zanderij heeft een globale dikte van 50 tot 130 cm. Lokaal kan het bodemprofiel echter tot minimaal 300 cm -mv zijn omgezet. Onder het omgewerkte pakket liggen strandvlakteafzettingen met schelpfragmenten. Hier zijn vermoedelijk geen archeologische resten meer aanwezig. Nabij de historische kern van Hillegom is een menglaag of cultuurlaag aangetroffen die gemiddeld vanaf 75 cm -mv (-0,3 m NAP) aanwezig is. De cultuurlaag kenmerkt zich door de aanwezigheid van bruingrijs of donker-bruingrijs kalkloos zand met puinfragmenten. Op 130 cm -mv (0,88 m NAP) liggen kalkloze duinafzettingen. Bij aanleg van de rotonde wordt een archeologische begeleiding geadviseerd (onderzoeksmelding 2.380.803.100).²¹</p> <p>2.380.803.100: Hillegom, N208 bij Hillegom, begeleiding</p> <p>Tijdens het onderzoek zijn funderingsresten van Villa Margaretha aangetroffen. Deze villa stamt uit het midden van de 19^e eeuw en is gesloopt in 1960. Naast resten van de villa werd ook een kelder en waterput aangetroffen op circa 1 m -mv.</p> <p>2.285.515.100: Lisse, baggerwerkzaamheden watergangen Bollenstreek Noord, bureauonderzoek</p> <p>Watergang 8844 nabij het plangebied van de Monseigneur van Leeuwenlaan ligt binnen bebouwd gebied dat recent is opgehoogd. De top van een veenpakket is aanwezig op circa 1,5 m -mv. De beoogde ingreep verstoort naar verwachting geen archeologische waarden, het plangebied is vrijgegeven.²²</p>
Gemeentelijke kaart	Waarde Archeologie 1 (west), Waarde Archeologie 3 (oost).
Bouwhistorische waarden	De Sint Jozefkerk is een gemeentelijk monument.

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 200 m van het plangebied.

2.6 Mogelijke verstoringen

Verstoringen in het plangebied zijn veroorzaakt door afzandingen en bollenteelt, waardoor de oorspronkelijke Oude Duinen zijn afgegraven. Verdere verstoringen zijn veroorzaakt door bouwwerkzaamheden in de 20^e eeuw, waardoor de bodem ter plaatse van de gebouwen tot op de funderingsdieptes is verstoord.

Ter plaatse van de gymzaal van de Sint Jozefschool ligt een fundering en een kruipruimte met een diepte van 2 m -mv (fig. 35). Ter plaatse van het Crescendo-gebouw / De Drempel ligt de onderzijde van de fundering op 60 cm -mv (fig. 36).

Ter plaatse van de beoogde parkeerplaatsen langs de Monseigneur van Leeuwenlaan ligt bestrating waaronder zich kabels en leidingen bevinden (fig. 37).

2.7 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Duinen en strandwallen'. Het ligt op de overgang van de strandwal/Oude Duinen naar de achterliggende

²⁰ Hebinck 2009

²¹ Sprangers en Kloosterman 2011

²² Van Dasselaar en Timmers 2010

strandvlakte. De strandwal is omstreeks 3.850 v. Chr. ontstaan. Op de strandvlakte is veengroei ontstaan. De strandwal en Oude Duinen vormen een aantrekkelijke bewoningslocatie vanwege hun hoge ligging en toegang tot verschillende landschapstypen. Het dorp Hillegom is vóór 1.120 n. Chr. ontstaan. Mogelijk hebben enkele gebouwen in het plangebied gestaan. De duinen zijn vanaf de 17^e eeuw afgegraven voor groente- en bollenteelt, mogelijk zijn de duinen ter plaatse van oude bebouwing nog intact. Het veen is ontgonnen voor landbouw. Er staan aan het eind van de 19^e eeuw enkele huizen in het plangebied. De huidige bebouwing is aan het begin van de 20^e eeuw gerealiseerd. In het zuidoosten van het plangebied hebben in de tweede helft van de 20^e eeuw sloop- en bouwwerkzaamheden plaatsgevonden.

Strandwal/Oude Duinen:

1. Datering: Midden Neolithicum (3.850 v. Chr.) tot en met de Nieuwe Tijd.
2. Complextype: Huisplaatsen en resten gerelateerd aan agrarische nederzettingen (Neolithicum tot en met de Middeleeuwen). Resten gerelateerd aan buitenplaatsen of boerderijen (Nieuwe Tijd).
3. Omvang: De verwachte gemiddelde omvang van huisplaatsen en nederzettingen is enkele honderden vierkante meters.
4. Diepteligging: Vanaf het maaiveld resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.
Onder een heterogeen zandpakket, tussen 60 en 110 cm -mv, Neolithicum tot en met Vroege Middeleeuwen.
5. Gaafheid, conservering: De grondwatertrap is onbekend. In de zandgrond zullen voornamelijk anorganische resten bewaard zijn gebleven. Onder de grondwatertrap kunnen organische resten bewaard zijn gebleven.
6. Verstoringen: Het gebied is waarschijnlijk afgegraven bij afzanding en bollenteelt.
7. Locatie: Westelijk deel van het plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken): Archeologische resten kenmerken zich door de aanwezigheid van grondsporen en de aanwezigheid van artefacten, dit zullen voornamelijk aardewerkfragmenten en vuursteenresten betreffen. Mogelijk is ook een cultuurlaag aanwezig in de vorm van kalkloos zand met een bruine bijkleur en puinresten (zie par. 2.5).

Top van het Hollandveen:

1. Datering: Laat-Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen.
2. Complextype: Huisplaatsen en resten gerelateerd aan agrarische nederzettingen.
Rituele deposities (vóór de Vroege Middeleeuwen)
3. Omvang: De gemiddelde verwachte omvang van huisplaatsen en agrarische nederzettingen is enkele honderden vierkante meters.
Rituele deposities bestaan uit puntvondsten.

4. Diepteligging: 30 tot 110 cm -mv.
5. Gaafheid, conservering: De grondwatertrap is onbekend. Archeologische resten zijn naar verwachting goed bewaard onder een humeuze laag uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.
6. Verstoringen: Door recente bouw- en sloopactiviteiten kunnen archeologische resten zijn vergraven.
7. Locatie: Oostelijk plangebied.
8. Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken): Archeologische resten kenmerken zich door de aanwezigheid van een archeologische laag. Dit is een doorwerkte laag bestaande uit het oorspronkelijke sediment dat is vermengd met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool- en aardewerkfragmenten. Rituele deposities kunnen aanwezig zijn in de vorm van puntvondsten.

Strategie om deze verwachting te toetsen in overeenstemming met stroomdiagram van protocol 4003 kan niet worden opgesteld omdat de aard van de bodemopbouw onvoldoende bekend is.

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.0,²³ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig".

Het veldonderzoek bestond uit een inventariserend veldonderzoek (specificatie VS03), verkennende en karterende fase.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

De kartering is gebaseerd op de Leidraad IVO Carterend booronderzoek, methode D1.²⁴

- Prospectie type: Archeologische laag.
- Datering: Bronstijd – Middeleeuwen.
- Complextypen: Huisplaats(en).
- Omvang: 500- 2000 m² (1200 m²).
- Boorgrid: 30 x 35 m.
- Boordiameter: 3 cm guts.
- Waarnemingstechniek: Boormes.

De plaatsing van de boringen is gericht op de locaties waar bodemverstoringen plaats zullen vinden: bij het gebouw De Drempel/Crescendo, achter de Sint Jozefschool en een beoogde parkeerplaats op de hoek van de Hoofdstraat en Brouwerlaan. De overige locaties van de parkeerplaatsen zijn niet onderzocht omdat reeds aanwezige bestrating met ondergrondse kabels en leidingen aanwezig zijn. Hier zal daarom naar verwachting geen verstoring van archeologische resten plaatsvinden. Op de locatie achter de Sint Jozefschool is ter plaatse van de gymzaal geen boring geplaatst, hier is een kruipruimte en fundering van twee meter beneden maaiveld aanwezig.

Boring nummer 7 is op de rand van het verstoringvlak gezet vanwege de aanwezigheid van dichte struiken.

Onderbouwing onderzoeksmethode

Deze methode is toegepast om mogelijk aanwezige archeologische (bewonings)resten op te sporen.

Operationalisering

²³ SIKB 2016

²⁴ Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012

De werkwijze in het veld was als volgt:

Boortype: 7 cm Edelmanboor, 4 cm zuigerboor en 3 cm guts.

Aantal boringen: Zeven.

Boordiepte: De boringen zijn gezet tot in onverstoorte natuurlijke afzettingen, gemiddeld 300 cm -mv.

Grid: De boringen zijn zo goed mogelijk verspreid over de locaties waar bodemverstoringen plaats zullen vinden.

Waarnemingswijze: Het sediment is met de hand bemonsterd en met het blote oog onderzocht door het te versnijden en te verbrokkelen. De opgeboorde grond is aanvullend steekproefsgewijs gezeefd (maaswijdte 4mm) om aanvullende informatie over de bijmengingen te verkrijgen. De opgeboorde grond is gezeefd. De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Representatieve uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd.

Classificatie bodemtextuur en archeologische indicatoren: De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.²⁵

Locatie bepaling X en Y: De X en Y coördinaten van de boringen is bepaald ten opzichte van de lokale topografie.

Hoogte bepaling: De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het AHN.²⁶

De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op 7 juli 2018 door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (junior archeoloog).

Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld. Het Plan van Aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen zijn in fig. 38 en 39 weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven in fig. 40.

Er zijn archeologische indicatoren aangetroffen in de vorm van bodemlagen met archeologisch potentieel. Er zijn geen vondsten verzameld.

Op basis van lithologie, bijmengingen en textuur kunnen de volgende pakketten worden beschreven:

Pakket 1: Matig grof, zwak siltig grijs, matig afgerond zand. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 2 tot en met 5 en 7. Het pakket is kalkloos maar is onderin kalkrijk in boorprofielen 2, en 3. De top van het pakket ligt tussen 80 en 280 cm -mv (-257 en -13 cm NAP). Het pakket is het onderste pakket, hierdoor kan er geen diktemaat worden gegeven.

Pakket 2: Donker-bruin, zwak zandig en zwak tot matig amorf veen. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 1, 2, 5 en 6. De top van het pakket ligt

²⁵ Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989

²⁶ Kadaster en PDOK 2014

tussen 130 en 250 cm -mv (-227 en -74 cm NAP). Het pakket ligt op pakket 1. De dikte van het pakket kan niet worden gegeven aangezien de onderzijde niet is aangetroffen. Onderin boorprofiel 1 is zeggeveen aangetroffen.

Pakket 3: Zwak siltig, matig grof, licht-grijs of grijs zand met een scherpe basis. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 1, 5 en 6. De top van het pakket ligt tussen 60 en 110 cm -mv (-78 en -39 cm NAP). Het pakket ligt op pakket 2 en is tussen 20 en 90 cm dik.

Pakket 4: Zwak humeus, zwak siltig, donker-bruin-grijs of grijs-bruin, matig grof en kalkloos zand. Het pakket bevat baksteenfragmenten. Het pakket is aanwezig in boorprofielen 3 tot en met 6. De top van het pakket ligt tussen 30 en 90 cm -mv (-58 en 30 cm NAP). Het pakket ligt op pakketten 2 en 3 en is tussen 20 en 140 cm dik. Onderin boorprofiel 4 is een bijna zwarte laag aangetroffen waarin aardewerkfragmenten, schelpmateriaal en plantenresten voor komen. Het aardewerk bestond uit fragmenten faience en steengoed kleiner dan 1 cm in diameter. Het kan worden gedateerd in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. In boorprofiel 3 is het pakket worden beschreven als een tuineerdgrond.

Pakket 5: Zwak siltig, zwak humeus, matig fijn, zwak grindig, bruin-grijs of grijs-bruin zand. Het pakket is aanwezig in alle boorprofielen. Het pakket is heterogeen. De top van het pakket ligt aan het maaiveld (tussen 16 en 85 cm NAP). Het pakket ligt op pakket 3. Het pakket is tussen 30 en 90 cm dik. In boorprofiel 2 reikt het pakket tot 250 cm -mv en in boorprofiel 7 tot 230 cm -mv. Het pakket is deels afgedekt door tegels. In boorprofiel 3 is een puinlaag van baksteen aanwezig. In boorprofiel 7 is onderin een modern glasfragment aangetroffen.

De grondwaterstand tijdens het onderzoek bevond zich op 180 cm -mv.

3.3 Interpretatie

Op basis van de diepteligging, textuur, lithologie en bijmengingen kan de volgende interpretatie worden gemaakt:

Het onderste pakket bestaat, op grond van textuur, het lage koolzure kalkgehalte en landschappelijke ligging, uit duinzand dat ongeveer in de periode tussen 3.850 v. Chr. en 1500 v. Chr. is afgezet (pakket 1). Onder de duinafzettingen liggen waarschijnlijk strandafzettingen. Deze zijn binnen de onderzochte diepte echter niet aanwezig. De duin- en strandzanden vormen samen de strandwallen waarop de kern van Hillegom is ontstaan.

Op de oostflank van de duinafzettingen heeft zich Hollandveen ontwikkeld (pakket 2). De zandige bijmenging in het veen kan worden verklaard door verstuiving van de duinen.

Op het veen ligt opnieuw zand (pakket 3). Het zand bevat geen antropogene bijmengingen. Het zand is op basis van textuur niet te onderscheiden van het zand onder het veen. Waarschijnlijk is het zand door verstuiving vanaf de (ontboste) strandwallen het veen ingewaaid gedurende de Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. Het kan teven zijn opgebracht in het kader van grondverbetering gedurende de Nieuwe Tijd (toemaakdek).

Het overwegend humeuze zandpakket dat op de natuurlijke afzettingen ligt, wordt op grond van de antropogene bijmengingen als geroerd beschouwd. Uit de aard

van de bijmengingen wordt geconcludeerd dat het pakket in de periode Laat Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd is ontstaan. Het ontstaan van het pakket kan worden gerelateerd aan landbouwkundige bewerkingen uit deze periode en aan de bebouwing die in het plangebied heeft gestaan. Zeker is dat ongeveer 200 jaar geleden in het plangebied bebouwing stond (fig. 41). Het is echter waarschijnlijk dat deze bebouwing teruggaat tot de 17^e eeuw, of eerder.

Het bovenste pakket van het bodemprofiel wordt beschouwd als een modern (20^e en 21 eeuws) omgewerkt (pakket 5).

---

4 Waardestelling en Selectieadvies

Conform KNA 4.0 vormt een waardestelling (VS06) en selectieadvies (VS07) van vindplaatsen onderdeel van een standaardrapport (VS05). Hoewel er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een vindplaats zijn er echter nog onvoldoende gegevens beschikbaar voor een waardestelling. Er is daarom geen waardestelling mogelijk en er is geen selectieadvies opgesteld.

5 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

De bodemingrepen bestaan uit de sloop van het gebouw De Drempel, de gymzaal en twee aanbouwen van de Sint Jozefschool en een aanbouw van de Sint Jozefkerk. Op de plaats van De Drempel worden appartementen gebouwd. Achter de Sint Jozefschool en in het zuidoosten van het plangebied worden half verdiepte parkeerkelders aangelegd waarbij de bodem tot 200 cm -mv wordt vergraven. De gebouwen worden verbonden door paden. Langs de Monseigneur van Leeuwenlaan en bij de Hoofdstraat worden parkeerplaatsen aangelegd.

2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het gebied ligt op de overgang van een strandwal naar een strandvlakte, op de oostrand van de historische kern van Hillegom. Op de strandwal liggen Oude Duinafzettingen van het Laagpakket van Zandvoort. De strandafzettingen worden gerekend tot de Formatie van Naaldwijk. In de strandvlakte ligt een veenpakket dat tot het Hollandveen wordt gerekend.

Op plaatsen waar de bodem diep zal worden vergraven is een booronderzoek uitgevoerd. Het booronderzoek bevestigt de aanwezigheid van duinafzettingen met veen op de flanken. Op het veen ligt een zandpakket dat mogelijk secundair duinzand of een toemaakdek betreft.

3. *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

Tijdens het booronderzoek zijn drie locaties onderzocht:

- Op de parkeerplaats-locatie ten westen van de Sint Jozefschool is de bodem tot 230 cm -mv recent (20^e eeuw). Hieronder bevindt zich natuurlijk duinzand. Bij eerder uitgevoerd booronderzoek werd ook een tot 225 cm -mv verstoorde bodem aangetroffen.
- Op het schoolplein van de Sint-Jozefschool is de bodem tussen 30 en 50 cm recent omgewerkt. Hieronder ligt een ouder antropogeen pakket van 30 tot 140 cm dik. Onder het antropogeen pakket ligt onverstoord duinzand tussen 80 en 170 cm -mv. Daarnaast is ook veen aangetroffen waarvan de top op 130 cm -mv ligt. Onder het veen ligt de top van het duinzand op 260 cm -mv.
- Op het terrein van het Crescendo-gebouw / De Drempel is de bodem recent omgewerkt tussen 60 en 90 cm -mv. Hieronder ligt een antropogeen pakket tot 110 cm -mv. Onder de recent omgewerkte laag en het antropogene pakket ligt mogelijk secundair duinzand of een toemaakdek. De top van het veen ligt tussen 145 en 150 cm -mv. In het oostelijke deel van het terrein is de bodem tot 250 cm -mv geroerd, waarschijnlijk bij recente bouw- en sloopwerkzaamheden.

4. *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

In de top van de duinen kunnen vanaf 80 cm -mv archeologische resten aanwezig zijn uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. In de top van het veen kunnen resten uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd aanwezig zijn vanaf 130 cm -mv. Onder het veen, in de top van het duinzand, kunnen Neolithische resten aanwezig zijn op een diepte van ongeveer 260 cm -mv.

5. *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*

- a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Met de voorgenomen bodemingrepen worden eventueel aanwezige archeologische resten vergraven. Het diepste archeologische niveau, op 260 cm -mv, wordt naar verwachting niet bedreigd door de bodemingreep van 200 cm -mv.

- b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Ter plaatse van de aanleg van normale parkeerplaatsen en binnen de contour van de gymzaal van de Sint-Jozefschool hoeven voor uitvoering van de beoogde werkzaamheden geen maatregelen genomen te worden (fig. 42).

Ter plaatse van het schoolplein van de Sint Jozefschool en de locatie van het Crescendo-gebouw / De Drempel wordt aanbevolen om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om nader te bepalen of behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn. Als het aanleggen van proefsleuven om praktische redenen niet mogelijk is, wordt aanbevolen het onderzoek uit te voeren als archeologische begeleiding van de civiele werkzaamheden.

6 Advies

Uit het onderzoek volgt dat in het plangebied mogelijk archeologische resten aanwezig zijn. Bureau voor Archeologie adviseert het schoolplein en de locatie bij het Crescendo-gebouw / De Drempel nader te onderzoeken door middel van een proefsleuvenonderzoek. Als het aanleggen van proefsleuven om praktische redenen niet mogelijk is, wordt aanbevolen het onderzoek uit te voren als archeologische begeleiding van de civiele werkzaamheden.

Ter plaatse van de gymzaal van de Sint Jozefschool en de beoogde locaties van de parkeerplaatsen adviseren wij vrijgave van het plangebied voor de beoogde ontwikkeling. Aanbevolen wordt om in het plandeel waarvoor geen vervolgonderzoek of vrijgave is geadviseerd de bestaande archeologische beleidsregels te handhaven (zie fig. 42).

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat op plaatsen en dieptes waar geen archeologische resten worden verwacht deze toch worden aangetroffen. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2015. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Hillegom.

7 Literatuur

- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand". Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland". *Bodemkaart 1 : 50 000*.
<http://www.bodemdata.nl/>.
- "Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed".
<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- Berckenrode, Balthasar Floriszoon van, en Floris Balthasars. 1615. "Kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland: Hillegom". archieven.nl en Archief Hoogheemraadschap van Rijnland. <https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=319&miaet=14&micode=30A&minr=1056909&miview=ldt>.
- Bosch, J.H.A. 2008. "Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Breen, D. van (1594-1664). 1715. "Afbeeldinge van zeker concept tot bedykinge, van de Haarlemer, Leydse en andere byleggende Meeren". Nicolaus Visser. Mollova mapová sbírka (Kaartencollectie van Moll).
<http://mapy.mzk.cz/mzk03/001/047/947/2619269574/>.
- van Dasselaar, M., en A. Timmers. 2010. "Archeologisch onderzoek aan 38 uit te baggeren watergangen in de Bollenstreek Noord (gemeente Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Noordwijk). Bureauonderzoek". Archeomedia A10-040-F. Capelle aan den IJssel: ArcheoMedia BV.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen [etc.].
- Douw, Jan Janszoon, en Steven Pieterszoon van Brouckhuijsen. 1647. "'t Hoogheymraedschap van Rhijnland [Noordwijkerhout - Hillegom]". Polder-, waterschaps- en riviervaktopografie. archieven.nl en Archief Hoogheemraadschap van Rijnland. <https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=319&miaet=14&micode=30&minr=1056910&miview=ldt>.
- Erfgoedhuis Zuid-Holland. 2018. "Geschiedenis van Hillegom". *Geschiedenis van Zuid-Holland*. <https://geschiedenisvanzuidholland.nl/locatie/geschiedenis-van-hillegom>.
- Hebinck, K.A. 2009. "Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen in het St. Jozefpark te Hillegom (ZH)". 2009-174. ARC-rapporten. ARC. DANS.
<https://doi.org/10.17026/dans-zy9-pbzx>.
- "Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)". <http://www.ikme.nl>.
- Janszoon, Douw Jan, Steven Pieterszoon, en Johannes Douw de Jonge. 1687. "'t Hoogheymraedschap van Rhijnland [Noordwijkerhout - Hillegom]". archieven.nl en Archief Hoogheemraadschap van Rijnland.
<https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=187&miadt=319&miaet=14&micode=30&minr=1056940&miview=ldt>.
- Kadaster. 2013. "BAG-Viewer". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster - PDOK. 2014. *AHN2 - Kadaster*.
<http://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/search#|fff9d7cf-9929-4dde-98b8-06ceda7e5610>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. "AHN2 - WCS service". <http://nationaalgeoregister.nl>.
- Kruidhof, C.N. 2006. "Plangebied De Triangel, gemeente Hillegom: archeologisch

- vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek". 1650. RAAP-notitie. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. DANS. <https://doi.org/10.17026/dans-zww-umnu>.
- Maas, G.J., S.P.J. van Delft, A.H. Heidema, en Wageningen Environmental Research. 2017. "Toelichting bij de legenda geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000". *Legenda geomorfologie*. <http://legendageomorfologie.wur.nl/>.
- Moerman, S., en A. Wilbers. 2006. "Inventariserend veldonderzoek verkennende fase. Buddenborgstraat, Hillegom." 2006.23 MOER. B & G rapporten. Becker & Van de Graaf. Collecties Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, deelbibliotheek Amersfoort. <http://cultureelerfgoed.adlibsoft.com/detail.aspx>.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Oude Rengerink, J.A.M. 1999. "Nieuwbouwlocaties Vinkenbuurt en Meerdorperweg, gemeente Hillegom en aanvullende archeologische inventarisatie (AAI)". 1999-2035/MW. RAAP-notitie. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. Collecties Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, deelbibliotheek Amersfoort. <http://cultureelerfgoed.adlibsoft.com/detail.aspx>.
- RAF. 1940. "Wageningen UR GeoPortal: RAF aerial photographs". 1945. <http://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf>.
- Ras, J. 2001. "Archeologische effectrapportage Hillegom Centrum". RAS.36. SOB Research-rapport. SOB Research. DANS. <https://doi.org/10.17026/dans-26z-g48h>.
- RCE. 2017. "Kaart van verdedigingswerken - Landschap in Nederland". <https://landschapinederland.nl/bronnen-en-kaarten/militaire-landschapskaart>.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015. "Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld". Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. <https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. "Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed". <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "e-depot voor de Nederlandse archeologie". <http://www.edna.nl>.
- Schute, I. 2007. "Naar een realistische en duurzame omgang met het archeologisch erfgoed in de gemeente Hillegom". 1459. RAAP-rapport. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. <https://www.commissiemer.nl/projectdocumenten/00002773.pdf?documenttitle=Nota%20Archeologie%20gemeente%20Hillegom.pdf>.
- van der Sijs, N. 2010. "Etymologiebank". <http://www.etymologiebank.nl>.
- SIKB. 2016. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.0".
- Sprangers, J., en P. Kloosterman. 2011. "Onderzoekstracé N208, gemeente Hillegom. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)". 4008. RAAP-notitie. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. DANS. <https://doi.org/10.17026/dans-xv3-zvds>.
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- Vos, G.A., G.G.L. Steur, W. Heijink, H. de Bakker, O.H. Boersma, en C. Hamming. 1992. "Bodemkaart van Nederland 1 : 50.000 : toelichting bij kaartblad 24 - 25 West, Zandvoort - Amsterdam". Wageningen: DLO-

---

Staring Centrum. <http://edepot.wur.nl/117851>.
Vos, P., en S. de Vries. 2013. "2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)". Deltares. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). <https://archeologieinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/paleogeografische-kaarten>.

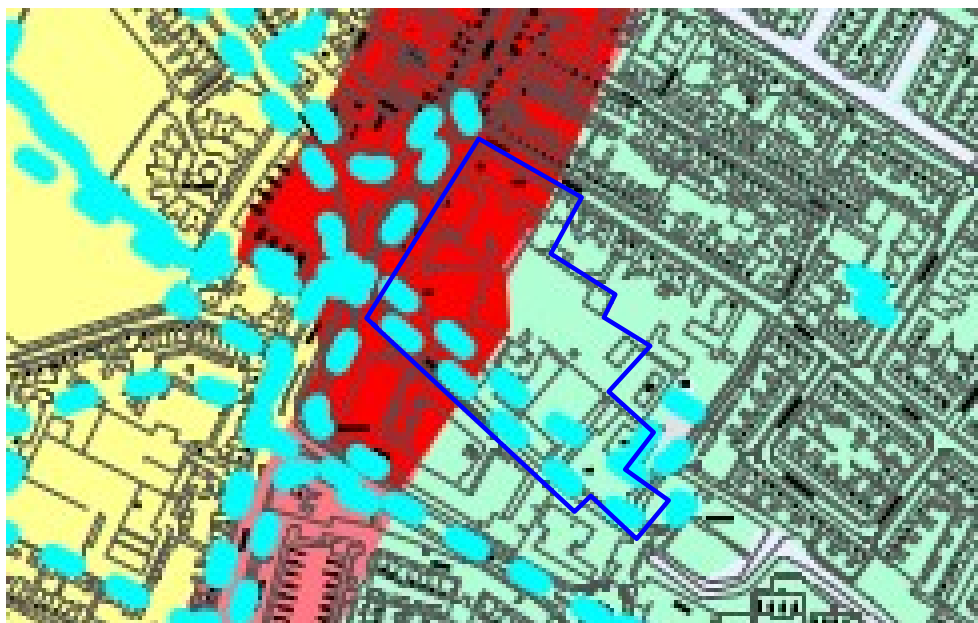
Figuren

Figuur 2: Te slopen en te behouden bebouwing.

G: Gymzaal van de Sint Jozefschool.

D/C: De Drempel / Crescendo gebouw.

legenda

Bekende archeologische waarden

- categorie 1**
AMK-terreinen met wettelijke bescherming
AMK-terreinen overig
en historische kern

vrijstellingsgrenzen

- 30 cm -Mv / 0 m²; Monumentenvergunning RCE vereist
30 cm -Mv / 0 m²

archeologische verwachtingswaarden

- categorie 5**
zones met een hoge verwachting
(inclusief vlakken Atlantikwall)
30 cm -Mv / 250 m²

- categorie 7**
zones met een middelhoge verwachting, gevormd
door afgegraven strandwal met kalkrijke top
100 cm -Mv / 500 m²

- categorie 8**
zones met een lage verwachting
30 cm -Mv / 1.000 m²

overig

- categorie 11**
onderzochte gebieden: categorie a
indien niet in categorie 12: archiefonderzoek / vooroverleg
en noodzakelijkheidstoets; controleer vigerend bestemmingsplan
voor gespecificeerde archeologische verwachting en regels

- water overig**
in geval van watergangen specificatie in bureauonderzoek;
voor vuistregels zie toelichting paragraaf 5.6

Figuur 3: Archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Hillegom Schute 2007. Het plangebied is donkerblauw omrand.

Figuur 4: Concept ontwerptekening van het plangebied. Op de rood gemarkeerde plaatsen worden appartementen met half-verdiepte parkeerkelders gerealiseerd (S: Schoolplein, D/C: De Drempeel / Crescendo). Op de blauw gemarkeerde plaatsen worden (gewone) parkeerplaatsen aangelegd. De gebouwen die met geel zijn omrand blijven behouden. Tussen de gebouwen wordt een park gerealiseerd.

Figuur 5: Luchtfoto van het plangebied.

Figuur 6: Foto van het plangebied in oostelijke richting vanaf de Monseigneur van Leeuwenlaan (Google Maps Street View, september 2015).

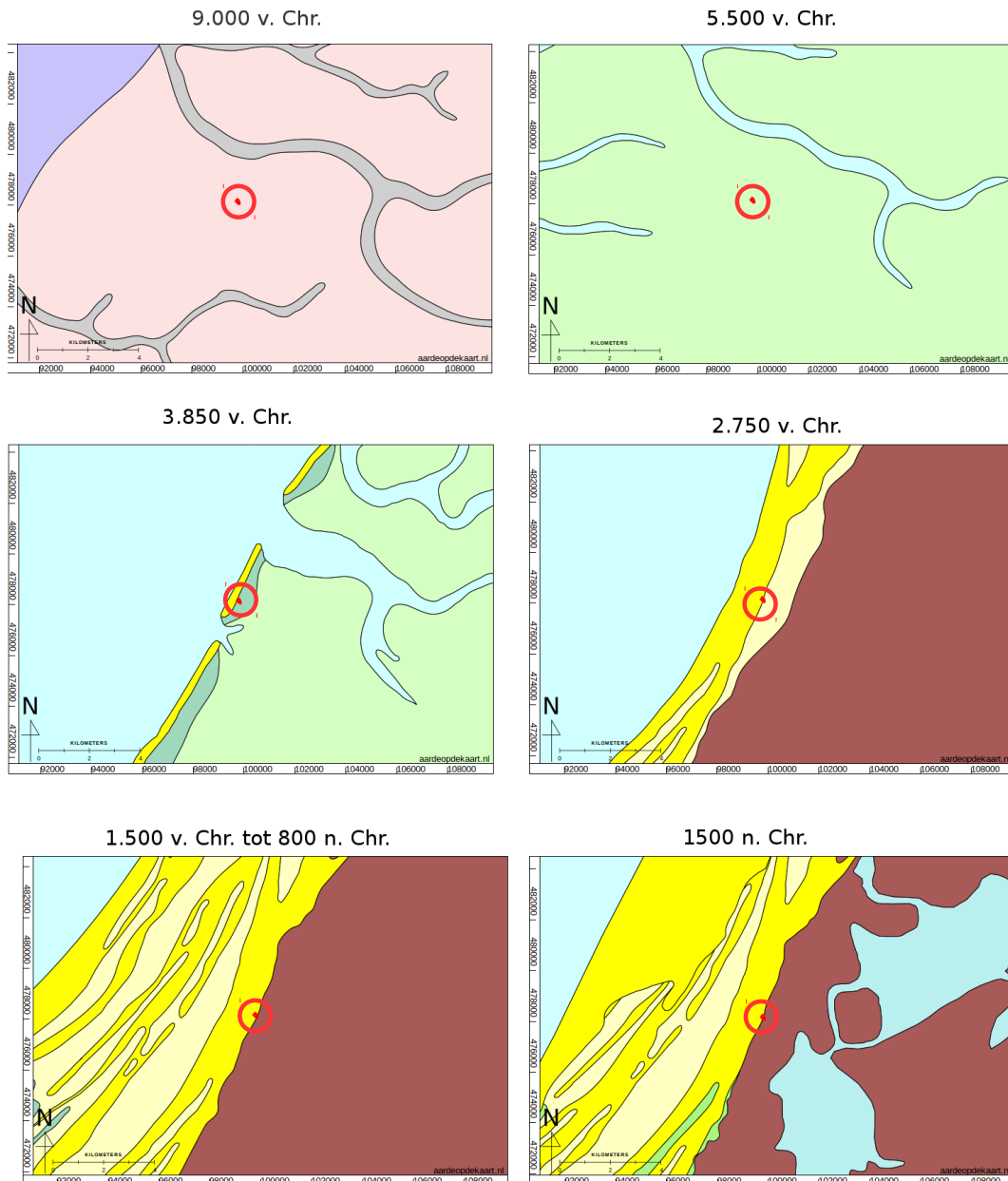

Figuur 7: Foto van het plangebied vanaf de Hoofdstraat in oostelijke richting (Google Maps Street View, september 2017).

Figuur 8: Foto van het plangebied vanaf de Monseigneur van Leeuwenlaan in noordwestelijke richting (Google Maps Street View, augustus 2010).

Holoceen landschap

Kustduinen

- Hoog duin: Jonge Duinen, gevormd na 900 na Chr., reliëfrijk.
- Laag duin: duinvalleien tussen de strandwalen en lagere delen van het duin

Overstroomde gebieden

- Intergetijdengebied: wadden en slikken
- Overstromingsvlakte: gebieden in de rivier- en kustvlakte die periodiek of incidenteel onder water lopen; riviervlakten en kwelders.

Veen gebieden

- Veen

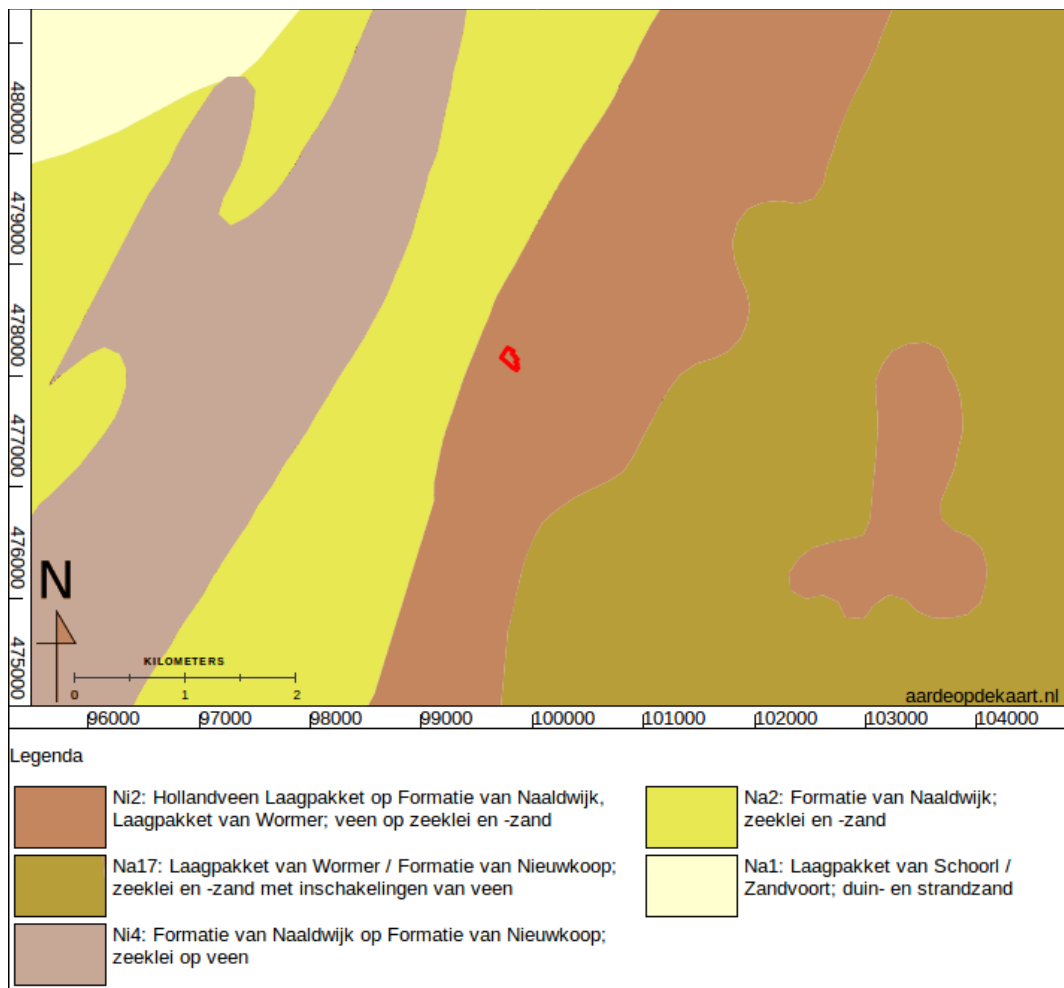
Antropogene gebieden

- Ingedijkt overstroomingsgebied

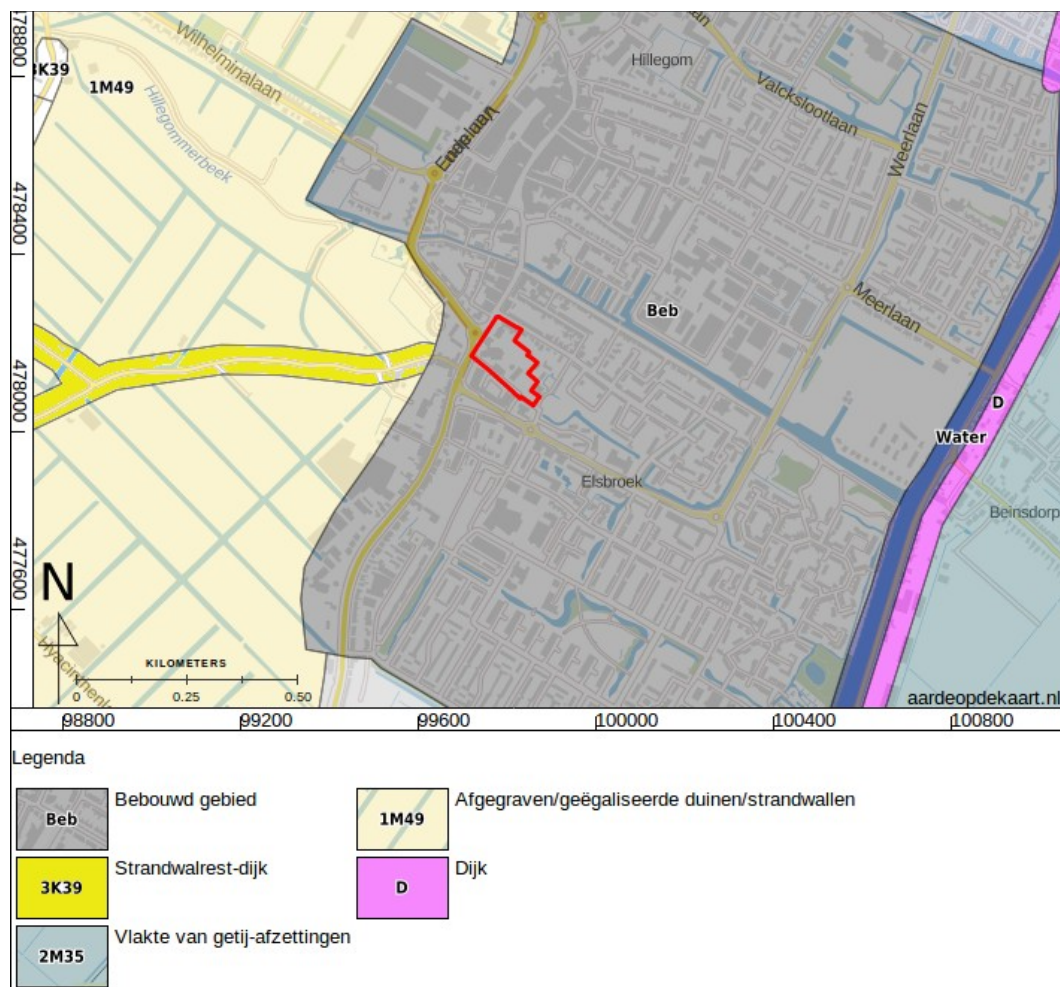
Pleistoceen landschap

- Beekdal- en riviereengebied
- Pleistoceen zandgebied, beneden 16 m -NAP
- Pleistoceen zandgebied, tussen 16 en 0 m -NAP
- Permanent onderwater**
- Buitenwater: overwegend brak en zoutwater, Noordzee, getijdengaulen en lagunes.

Figuur 9: Algemene geologische ontwikkeling in de omgeving van het plangebied Vos en De Vries 2013.

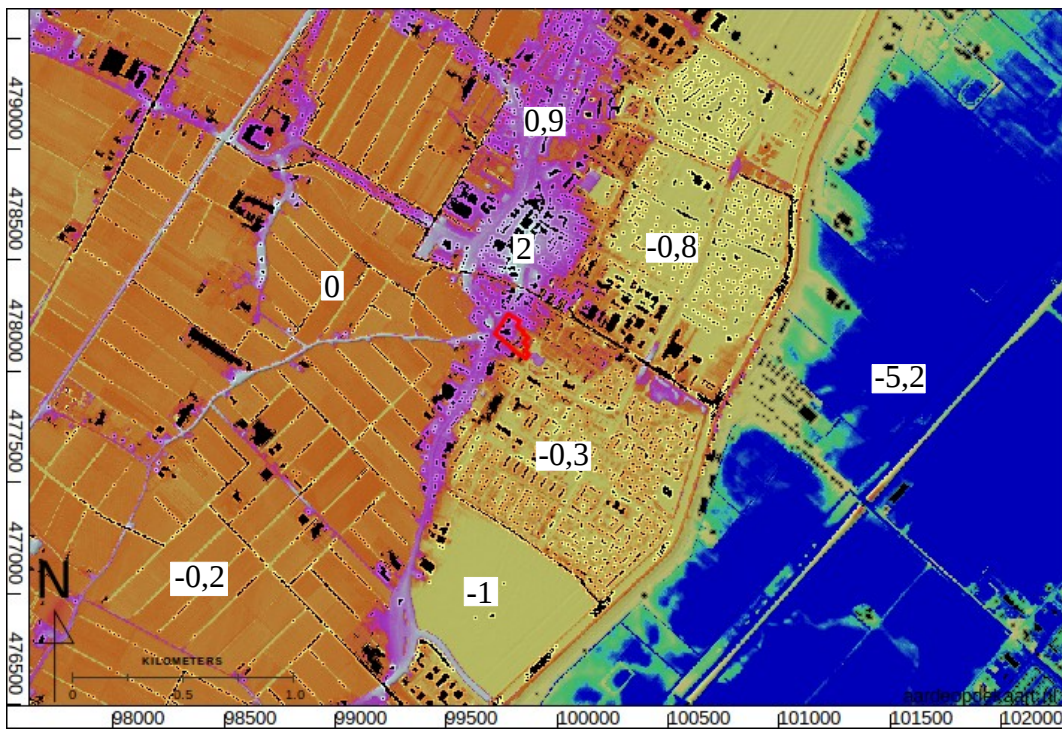

Figuur 10: Geologische kaart De Mulder 2003.

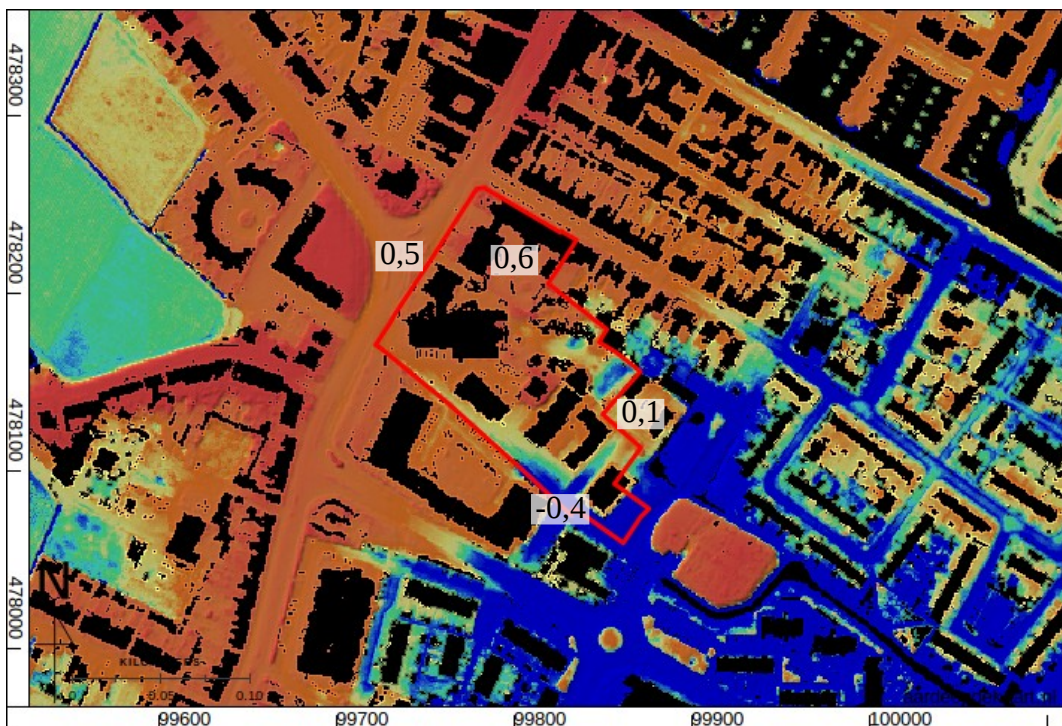

Figuur 11: Geomorfologische kaart Alterra 2004.

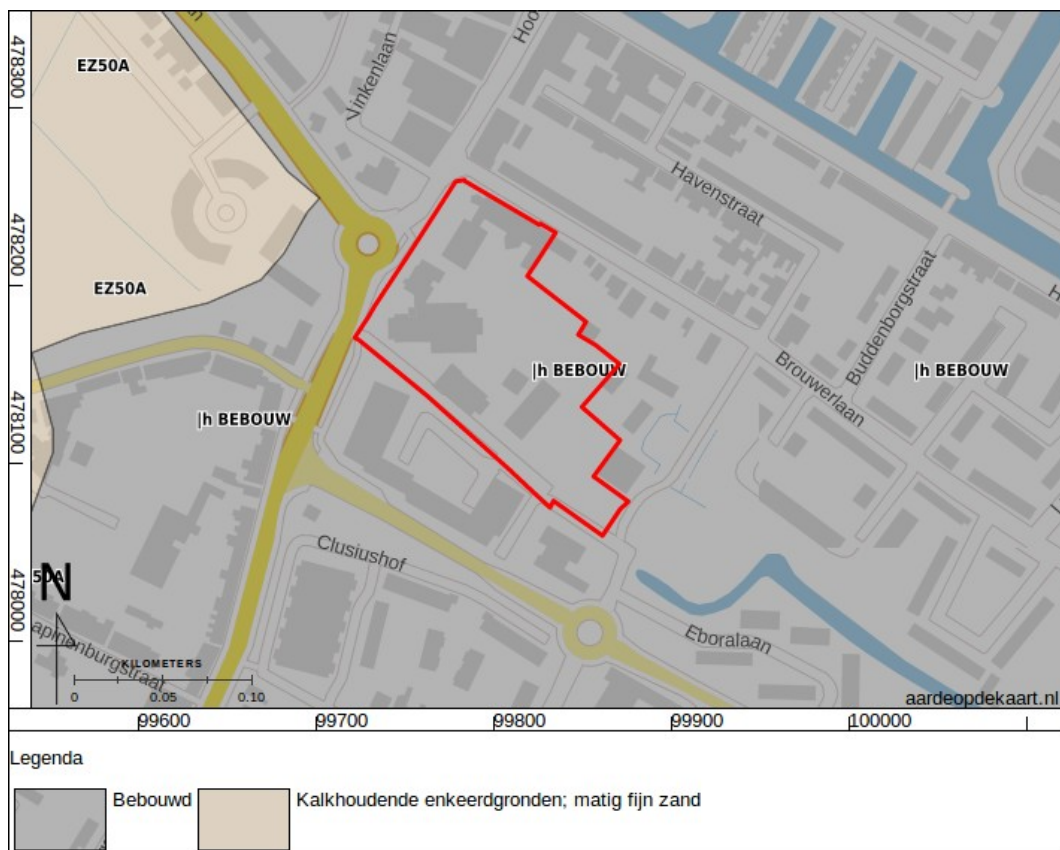

Figuur 12: Hoogte- en reliëfkaart van de omgeving van het plangebied Kadaster - PDOK 2014. Alle hoogtematen zijn weergegeven in meters NAP.

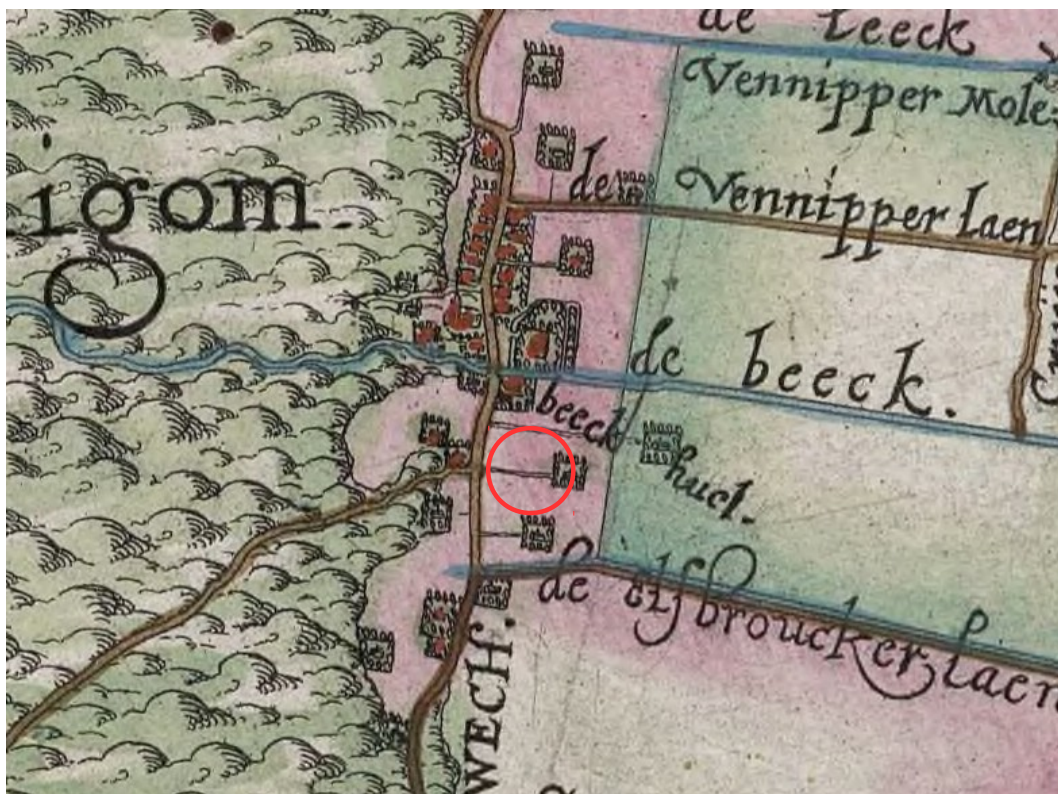

Figuur 13: Hoogte- en reliëfkaart van het plangebied Kadaster - PDOK 2014. Alle hoogtematen zijn weergegeven in meters NAP.

Figuur 14: Bodemkaart Alterra Wageningen UR 2012.

Figuur 15: Kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Hillegom omstreeks 1615 Berckenrode en Balthasars 1615.

Figuur 16: Kaart van het hoogheemraadschap van Rijnland, Noordwijkerhout - Hillegom uit 1647 Douw en Brouckhuijsen 1647.

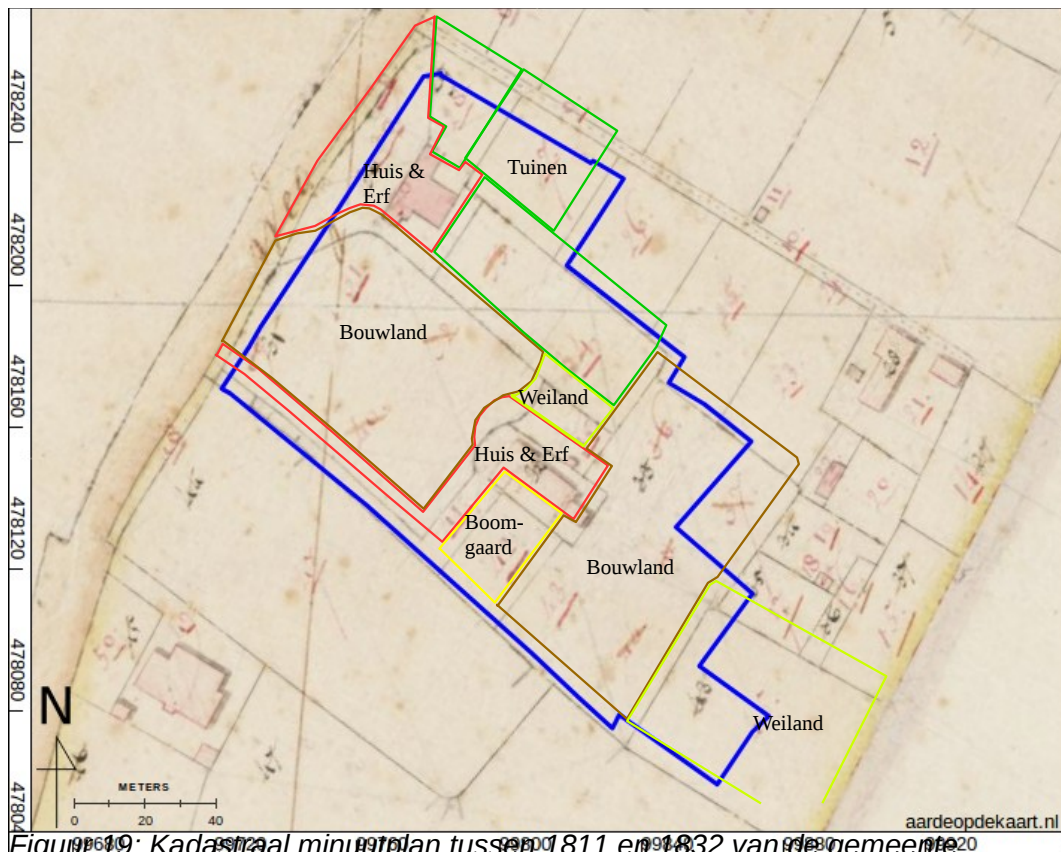

Figuur 17: Kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Noordwijkerhout – Hillegom Janszoon, Pieterszoon, en Douw de Jonge 1687.

Figuur 18: Kaart van concept-bedijkingen voor het Haarlemmermeer Breen 1715. Uitgebracht in 1715 maar vervaardigd door Daniel van Breen die leefde van 1594 tot 1664. De kaart is richting het westen georiënteerd waardoor het noorden rechts is.

Figuur 19: Kadastraal minuutplan tussen 1811 en 1832 van de gemeente Hillegom, sectie C, blad 1 ("Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed") MIN08072C01). De functies van de percelen kunnen worden achterhaald op de oorspronkelijke aanwijzende tafels van de gemeente Hillegom.

Het plangebied omvat percelen 27, 28, 30, 31, 34, 35, 41, 42, 43, en 45. Tuinen zijn aangegeven in donkergroen, huizen met erven in rood, boomgaarden in geel, bouwland in bruin, weiland in lichtgroen. Het plangebied is blauw omrand. Alle percelen zijn in bezit van tuinders, met uitzondering van het weiland in het zuidoosten, dit is in bezit van een bouwman.

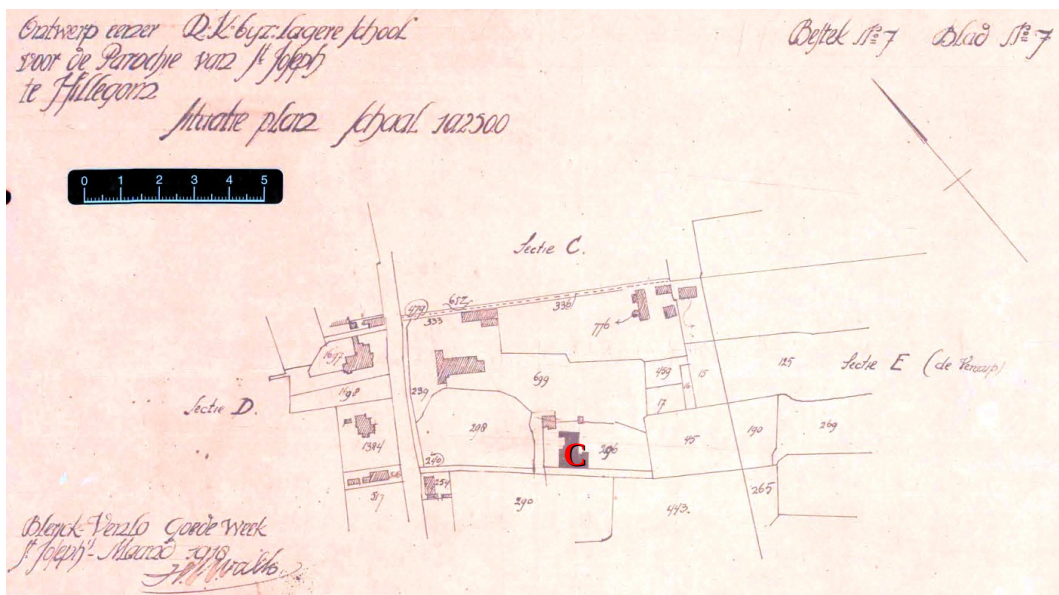

Figuur 20: Bonnekaart uit 1878 (364-893 Hillegom), onderin aangevuld met de Bonnekaart van Lisse uit 1877 (383-983).

Figuur 21: Bonnekaart uit 1907 (364-895 Hillegom).

Figuur 22: Situatieschets uit 1918 met de geplande locatie van het Crescendo-gebouw/De Drempel (bij de rode C). Het noorden is linksboven (zie pijl). De kleuren zijn geïnverteerd en versterkt om de leesbaarheid te verbeteren.

Figuur 23: Bonnekaart uit 1929 (364-897 Hillegom).

Figuur 24: Bouwjaren van gebouwen in en rond het plangebied Kadaster 2013.

Figuur 25: Luchtfoto van de RAF uit de Tweede Wereldoorlog (RAF 1940-1945). Flight 099, Run 13, Photo 4242, Date: 1944-11-30, sortie R4/1360, WUR library ID: 319115. De kleurbalans van de foto is aangepast om de leesbaarheid te verbeteren. Het plangebied is bij benadering ingetekend.

Figuur 26: Topografische kaart van Hillegom uit 1949. Aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1951.

Figuur 27: Topografische kaart van Hillegom uit 1960, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1961.

Figuur 28: Topografische kaart van Hillegom uit 1969, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1969.

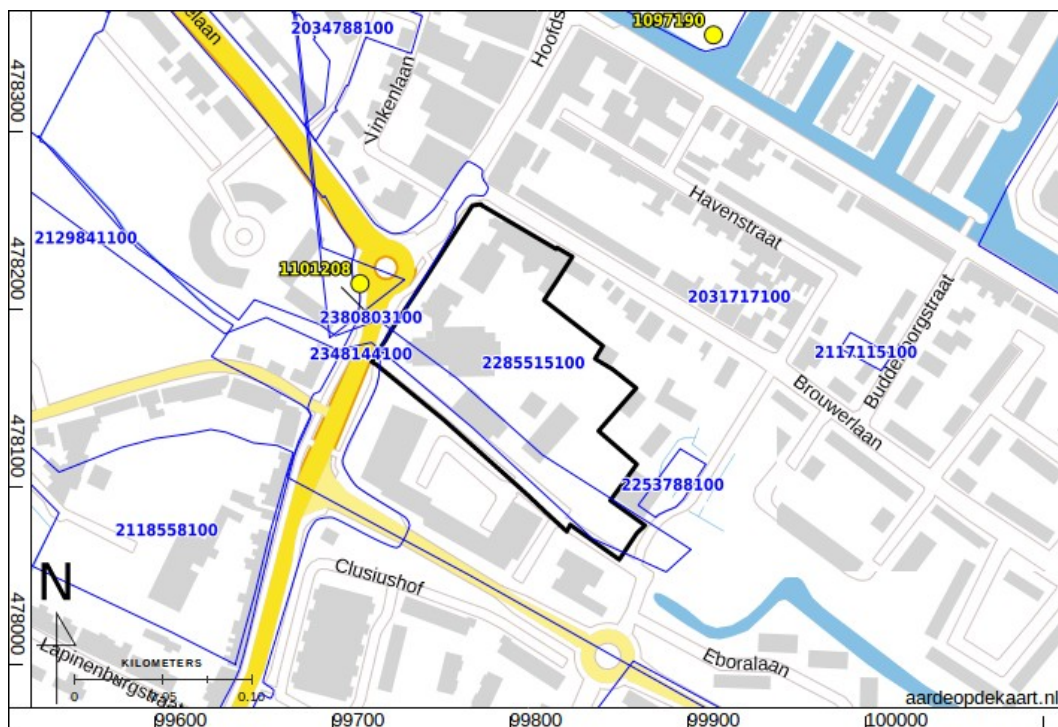

Figuur 29: Topografische kaart van Hillegom uit 1988. Aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1988.

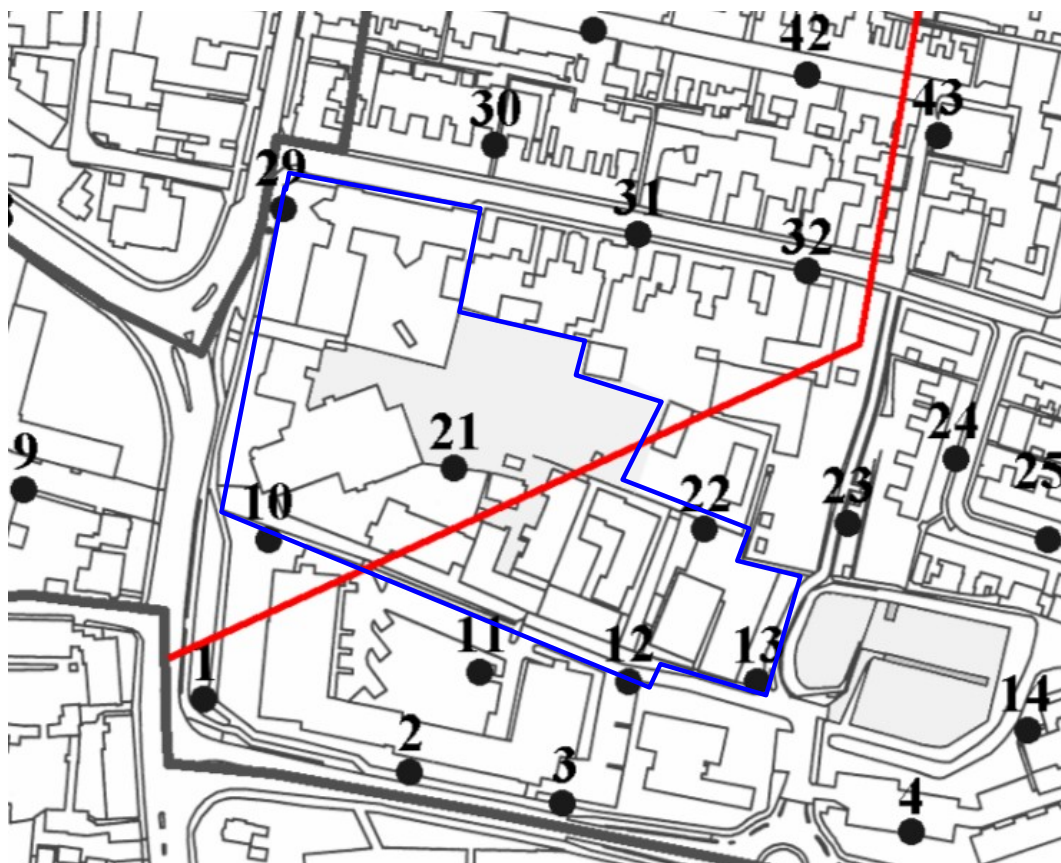

Figuur 30: Topografische kaart van Hillegom uit 1993, aan de rechterzijde aangevuld met de topografische kaart van Haarlem uit 1993.

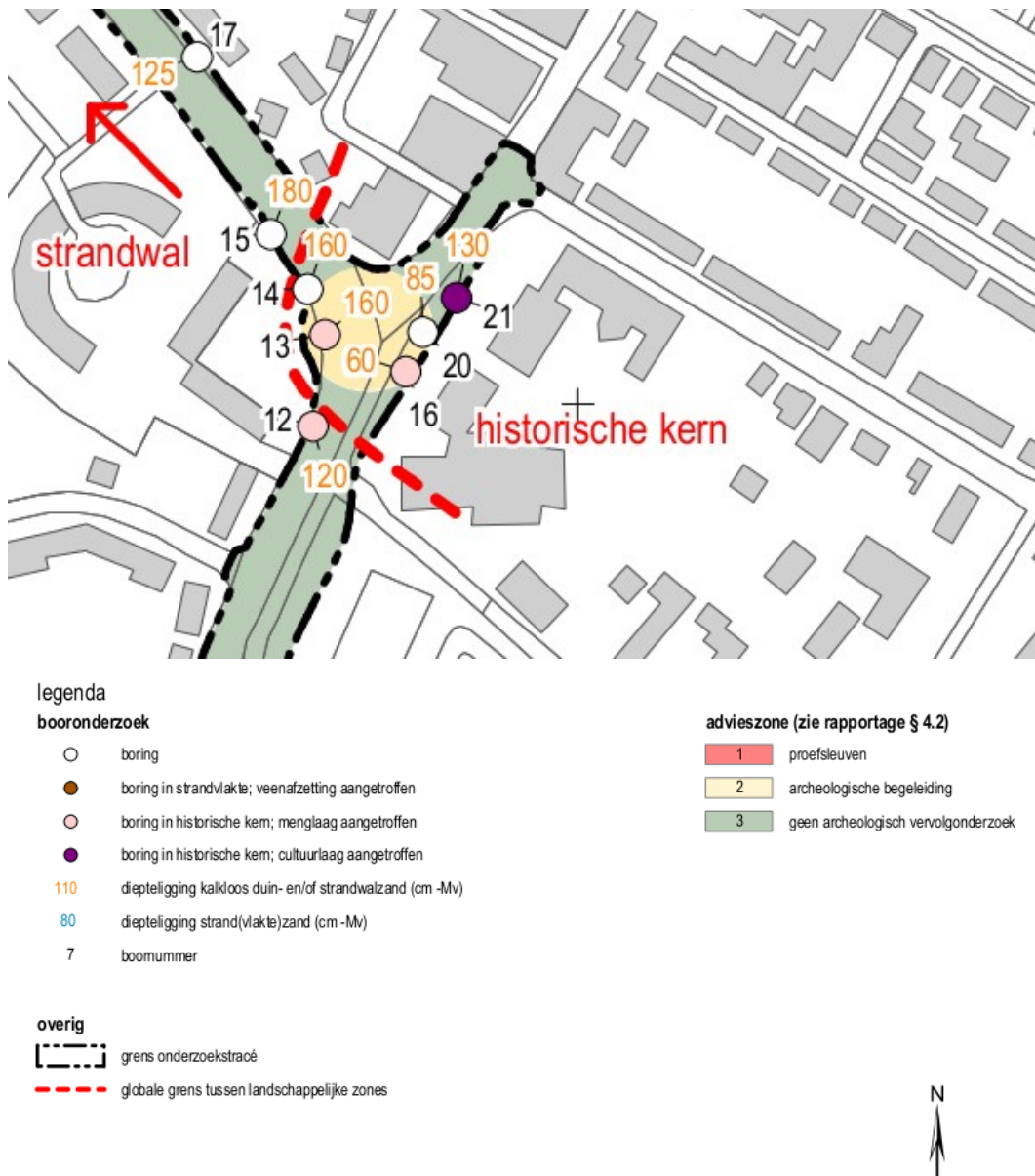
Figuur 31: ARCHIS overzichtskaart Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017. Archeologische onderzoeksmeldingen zijn weergegeven in blauw, archeologische waarnemingen zijn weergegeven in geel. Het plangebied is zwart omrand.

Figuur 32: Detail van boorpuntenkaart van de Archeologische Effectrapportage voor het Bestemmingsplan Havenkwartier in Hillegom Ras 2001. Ten westen van de rode lijn ligt de strandwal/Oude Duinen, ten oosten van de rode lijn ligt de voormalige strandvlakte. Het plangebied is blauw omrand.

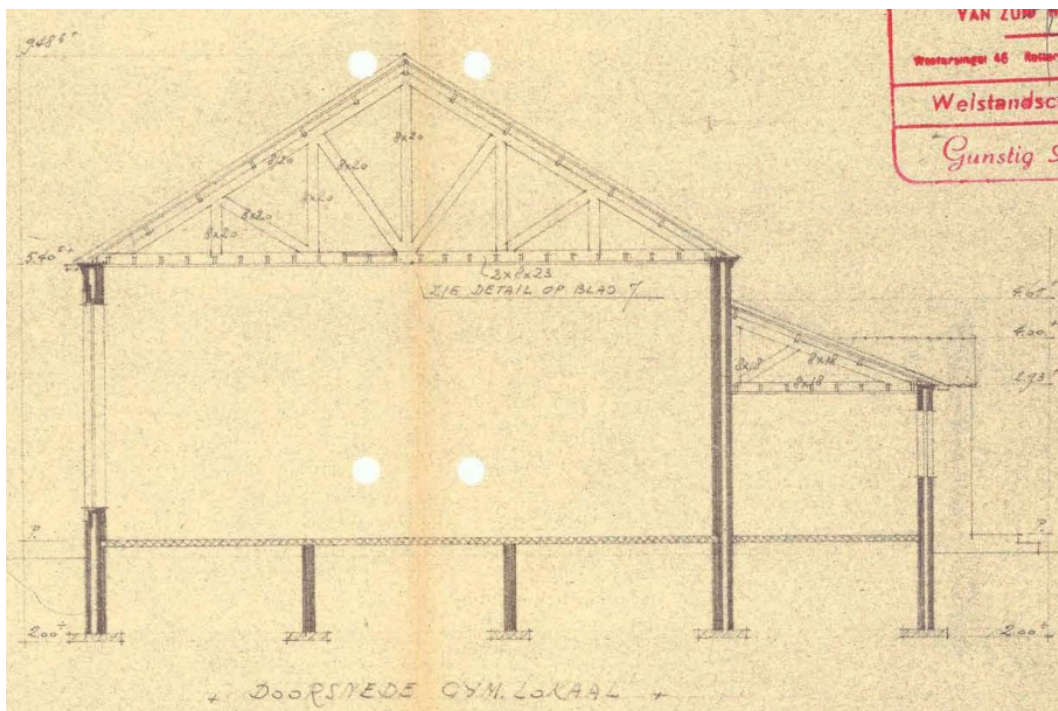
Boring nr.: 10	Coördinaten: x: 99.740	y: 478.150	NAP: +0.45
0.00 - 1.50	zand, grijsbruin, met puin, met grint		
1.50 - 1.55	zand, bruingeel		
1.55 - 2.00	zand, blauw		
2.00	einde boring		
Boring nr.: 12	Coördinaten: x: 99.830	y: 478.075	NAP: -0.32
0.00 - 0.10	straattegel		
0.10 - 0.45	zand, geel (structuurzand)		
0.45 - 0.75	zand, donkerbruin, venig, met enkele kiezels en rood puin op 0.70		
0.75 - 0.97	zand, donkergrijs		
0.97 - 1.30	zand, donkerbruin/ donkergrijs, humeus, vermengd met grijs zand		
1.30 - 1.60	veen, bruin, met hout		
1.60 - 2.00	veen, bruin, met riet		
2.00 - 2.50	veen, bruin, met riet en hout		
2.50	einde boring		
Boring nr.: 13	Coördinaten: x: 99.870	y: 478.060	NAP: -0.63
0.00 - 1.20	zand, grijs, heterogeen		
1.20 - 2.70	veen, bruin		
2.70 - 2.75	klei, bruingrijs		
2.75 - 2.95	klei, grijs, matig gerijpt		
2.95	einde boring		
Boring nr.: 21	Coördinaten: x: 99.800	y: 478.155	NAP: +0.42
0.00 - 1.20	zand, geel/ bruin, verrommeld, met puin		
1.20 - 1.50	zand, geelgrijs, met ijzeroer		
1.50 - 1.80	zand, grijs		
1.80 - 2.30	veen, bruin naar donkerbruin, geoxideerd, compact, met riet		
2.30	einde boring		
Boring nr.: 22	Coördinaten: x: 99.875	y: 478.110	NAP: +0.20
0.00 - 1.60	zand, heterogeen		
1.60 - 2.50	zand, grijs, met fijn schelpgruis		
2.50 - 2.90	zand, bruin, venig		
2.90 - 3.20	veen, bruin		
3.20	einde boring		
Boring nr.: 29	Coördinaten: x: 99.775	y: 478.250	NAP: +0.20
0.00 - 0.40	zand, bruin		
0.40 - 0.60	zand, geelwit, heterogeen		
0.60 - 0.80	zand, bruingeel, heterogeen		
0.80 - 1.10	zand, bruin, humeus, compact, met puingruis, kunststof		
1.10 - 1.25	zand, venig, veraard (droog, zandig), met puinbrokje		
1.25 - 1.40	zand, grijs, veenbrokken		
1.40 - 2.25	veen, donkerbruin, met riet, stuifzandadertjes, verspit; plastic		
2.25 - 3.50	zand, grijs, matig fijn, geen schelp (gruis)		
3.50	einde boring		

Figuur 33: Beschrijvingen van boorprofielen van fig. 32.

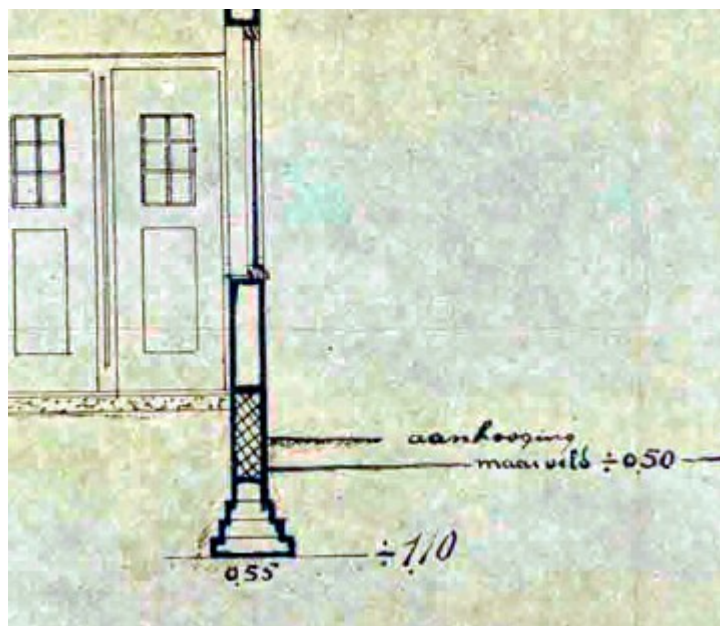

Figuur 34: Booronderzoek en aanbevelingen Sprangers en Kloosterman 2011.

Figuur 35: Doorsnede van de gymzaal bij de Sint Jozefschool (tekeningen verstrekt door opdrachtgever). De onderzijde van de fundering ligt op 200 cm -mv.

Figuur 36: Detail van een doorsnede van het Crescendogebouw/De Drempel uit 1918. De onderzijde van de fundering ligt op 60 cm -mv.

Figuur 37: KLIC-melding aan de Monseigneur van Leeuwenlaan.

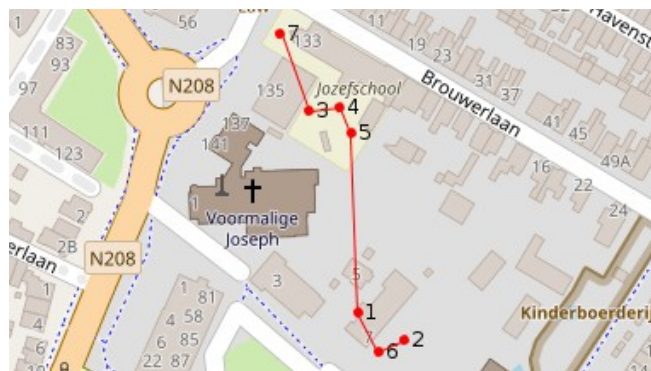
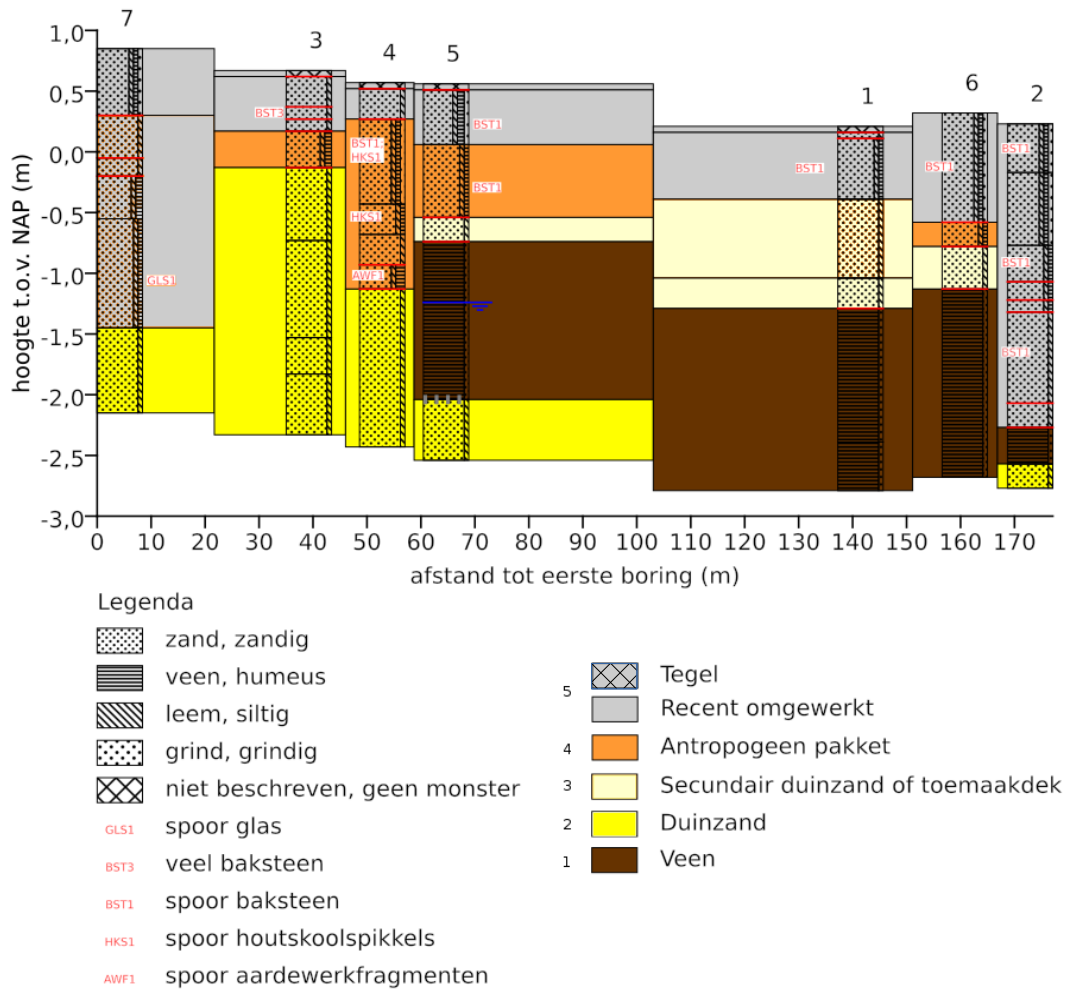

Figuur 38: Boorpuntenkaart van het noordelijk deel van het plangebied. De grens van het plangebied is blauw omrand. De plaatsen waar bodemverstoringen plaats zullen vinden is grijs omrand.

Figuur 39: Boorpuntenkaart van het noordelijk deel van het plangebied. De grens van het plangebied is blauw omrand. De plaatsen waar bodemverstoringen plaats zullen vinden is grijs omrand.

Figuur 40: Schematische weergave van de boorprofielen. Boring 7 is gezet op de locatie van een beoogde parkeerplaats ten westen van de Sint-Jozefschool. Boringen 3, 4 en 5 zijn gezet op het schoolplein van de Sint-Jozefschool. Boringen 1, 2 en 6 zijn gezet bij het Crescendo-gebouw / De Drempel.

Figuur 41: Kadastrale minuutkaart met de locaties van boorpunten.

Figuur 42: Advieskaart. Voor het rood gemarkeerde deel wordt proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Het groen gemarkeerde deel kan worden vrijgegeven voor de beoogde ontwikkelingen. In de rest van het plangebied adviseren we de bestaande archeologische beleidsregels van te behouden.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	antropogene bijmengingen	boortype	overig
	boven	onder								
1										opmerking algemeen: verplaatst naar ingang crescendo gebouw
	0	5	niet beschreven							tegels; basis scherp
	5	10	zand	zwak siltig	zeer fijn	licht-bruin- grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis scherp; matig kleine spreiding; spoor schelpmateriaal; cunet; zand hoekig; omgewerkte grond; opgebrachte grond
	10	60	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig fijn	grijs-bruin	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	spoor schelpmateriaal; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
	60	125	zand	zwak siltig	matig grof	geel-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis geleidelijk; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	125	150	zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	duinzand; basis scherp; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	150	260	veen	zwak zandig		donker- bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	zand ingewaaid; zwak amorf
	260	300	veen	zwak zandig		donker- zwart- bruin	kalkloos		3cm- Guts	zeggeveen
2										
	0	40	zand	zwak humeus; zwak siltig; zwak grindig	matig fijn	bruin-grijs	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	puin; matig kleine spreiding; omgewerkte grond; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	40	100	zand	zwak humeus; zwak siltig; zwak grindig	matig fijn	grijs-bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	100	130	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig fijn	donker- bruin-grijs	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
	130	145	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig grof	donker- bruin-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
	145	155	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig grof	grijs-bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	antropogene bijmengingen	boortype	overig
	boven	onder								
	155	230	zand	zwak siltig	matig grof	donker- bruin-grijs	kalkarm	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	basis scherp; spoor zwarte vlekken; spoor zandbrokjes; matig kleine spreiding; zand matig afgerond
	230	250	zand	zwak siltig	matig grof	grijs-bruin	kalkrijk		4cm- Zuigerboor	duinzand; basis scherp; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	250	280	veen	zwak zandig		donker- bruin	kalkloos		4cm- Zuigerboor	basis geleidelijk
	280	300	zand	zwak siltig	matig grof	grijs-bruin	kalkloos		4cm- Zuigerboor	duinzand; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
3										
	0	5	niet beschreven							tegel; basis scherp
	5	30	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring	basis scherp; cunet; zand hoekig; matig kleine spreiding
	30	40	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkrijk	veel baksteen	7cm- Edelmanboring	puinverharding; basis scherp; zand hoekig; matig kleine spreiding
	40	50	zand	zwak siltig	matig fijn	geel	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis scherp; zand hoekig; matig kleine spreiding
	50	80	zand	matig humeus; zwak siltig	matig fijn	donker- bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	tuineerdgrond; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
	80	140	zand	zwak siltig	matig grof	licht-wit- grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis geleidelijk; duinzand; zand hoekig; matig kleine spreiding
	140	220	zand	zwak siltig	matig grof	bruin-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	duinzand, baksteen van boven ingevallen; basis geleidelijk; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	220	250	zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis geleidelijk; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	250	300	zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkrijk		4cm- Zuigerboor	zand matig afgerond; matig kleine spreiding
4										
	0	5	niet beschreven							klinker; basis scherp
	5	30	zand	zwak siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkrijk		7cm- Edelmanboring	basis scherp; matig kleine spreiding; cunet; zand hoekig; opgebrachte grond
	30	100	zand	zwak siltig; zwak grindig; zwak humeus	matig fijn	donker- grijs-bruin	kalkloos	spoor baksteen; spoor houtskool- spikkels	7cm- Edelmanboring	spoor zandbrokjes; matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	100	125	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig fijn	donker- grijs-bruin	kalkloos	spoor houtskool- spikkels	7cm- Edelmanboring	zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	antropogene bijmengingen	boortype	overig
	boven	onder								
	125	150	zand	zwak siltig	matig fijn	donker- bruin-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis scherp; zand hoekig; matig kleine spreiding
	150	170	zand	sterk humeus; zwak siltig	matig fijn	donker- zwart- bruin	kalkloos	spoor aardewerk- fragmenten	7cm- Edelmanboring	spoor schelpmateriaal; aardewerkfragmenten wit faience, steengoed; zand hoekig; matig kleine spreiding; basis scherp; spoor plantenresten
	170	300	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkloos		4cm- Zuigerboor	natuurlijk; zand afgerond; matig kleine spreiding
5										grondwaterstand tijdens boring: 180 (cm - mv)
	0	5	niet beschreven							tegel; basis scherp
	5	50	zand	zwak siltig; zwak grindig; matig humeus	matig fijn	donker- bruin	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	matig kleine spreiding; bouwvoor; zand matig afgerond; basis geleidelijk
	50	110	zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	bruin	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	matig kleine spreiding; zand matig afgerond; bouwvoor; basis scherp
	110	130	zand	zwak siltig	matig grof	licht-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis scherp; duinzand; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	130	260	veen	zwak zandig		donker- bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis diffuus; zand ingewaaid; zwak amorf
	260	310	zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkloos		4cm- Zuigerboor	bovenin gevlekt; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
6										
	0	90	zand	zwak humeus; zwak siltig; zwak grindig	zeer fijn	grijs-bruin	kalkloos	spoor baksteen	7cm- Edelmanboring	laagjes zand op 30 en 50 cm -mv; matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis scherp
	90	110	zand	zwak humeus; zwak siltig	matig grof	donker- grijs-bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	spoor zwarte vlekken; matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis scherp
	110	145	zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	duinzand; basis scherp; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	145	300	veen	zwak zandig		donker- bruin	kalkloos		3cm- Guts	Roodbakkend, ongeglazuurde aardewerkfragmenten op 370 cm -mv, waarschijnlijk van boven ingevallen, afkomstig van moderne bloempot; matig amorf
7										
	0	55	zand	zwak humeus; zwak siltig;	matig fijn	donker- grijs-bruin	kalkloos		7cm- Edelmanboring	plastic; matig kleine spreiding; zand matig afgerond; basis scherp

nr.	grens (cm - mv)		grond	bijmenging	mediaan	kleur	kalk	antropogene bijmengingen	boortype	overig
	boven	onder								
				zwak grindig						
55	90		zand	zwak siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	basis scherp; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
90	105		zand	zwak siltig	matig fijn	licht-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	veel bruine vlekken; spoor gele vlekken; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
105	140		zand	matig humeus; zwak siltig	matig fijn	donker- bruin-grijs	kalkloos		7cm- Edelmanboring	weinig bruine vlekken; een mogelijk fragment houtskool, kalkmortel; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
140	230		zand	zwak humeus; zwak siltig	matig grof	bruin-grijs	kalkloos	spoor glas	7cm- Edelmanboring	vlak helder glasfragment, bouwland; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
230	300		zand	zwak siltig	matig grof	grijs	kalkloos		4cm- Zuigerboor	duinzand; zand matig afgerond; matig kleine spreiding

Coördinaten van de boringen:

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm NAP)
1	99813	478130	21
2	99833	478118	23
3	99792	478216	67
4	99806	478217	57
5	99811	478206	56
6	99822	478113	32
7	99780	478249	85